

AMOK

— PAMFLET

Anti-Militaristies

Onderzoeks Kollektief

ONKUNDIG OF ONFRIS

De spion in het vredeskamp

De affaire Gardiner

f 4,00

mei 85

Vooraf

Voor je ligt, na ruim een jaar arbeid, een rekonstruktie en analiese van 'DE AFFAIRE GARDINER'.

Zestig pagina's over een van de belangrijkste naoorlogse aan het licht gekomen en toegegeven infiltratiezaken. Lees hoe de BVD de vredesbeweging niet alleen infiltreert, maar ook provoceert.

Deze publikatie is gemaakt door 'de rekonstruktiegroep': een dertigtal activisten uit de vredesbewegingen en anti-militaristische kring. Meer precies is het onderzoek en schrijfwerk uitgevoerd door een deelgroep uit die rekonstruktiegroep; de zg. onderzoekgroep. Na een jaar werken is het resultaat voorgelegd aan de rekonstruktiegroep en is besloten tot publikatie. De publikatie als zodanig is verzorgd en wordt uitgegeven door AMOK.

Een belangrijke reden om deze infiltratiezaak te dokumenteren ligt in het registreren zelf. Vastleggen wat de staat voor technieken toepast. Hopenlijk heeft deze publikatie ook een voorbeeldfunctie.

Toch pretenderen we niet hiermee DE rekonstruktie en DE analiese over Gardiner/Wood te leveren. DE rekonstruktie leveren we niet omdat die so wie so niet bestaat, maar ook niet gezien onze beperkingen en tekortkomingen (zie ook de verantwoording). DE analiese kunnen we niet leveren wegens onvoldoende bronnenmateriaal.

Omdat de staat infiltreert moeten we publiceren. Lees ze.

Als saillante anekdote mag gelden dat op de dag dat dit gestencild wordt Gardiner/Wood vervroegd vrijgelaten wordt: amnestie wegens pausbezoek.

Mensen die willen korresponderen met de rekonstruktiegroep, hoewel die nu min of meer in ruste is, kunnen dit doen via AMOK; hier zijn ook verdere eksmeplaren te bestellen à f 6,30 (prijs plus porto). Tot slot: de rekonstruktiegroep heeft, zelfs als dit pamflet goed verkoopt, een ongedekte onkostenpost van meer dan 1.000,00. We hopen op enkele giften (ook via AMOK ovv gift rekonstruktie).

AMOK
Esdoornstraat 14
3551 AJ Utrecht
030-442122
giro 5567607

mei 85

OPKOMST EN ONDERGANG VAN EEN INFILTRANT	4
JOHN WOOD: SPION, PALJAS OF PROVOKATEUR?	27
DE BVD OP ZOEK NAAR VIJANDEN	42
VERANTWOORDING	51
CHRONOLOGIE	54
BRONNENOVERZICHT	60

Hoofdstuk 1

Opkomst en ondergang van een infiltrant

Dit eerste hoofdstuk is een rekonstruktie van feitelijke gebeurtenissen die zich afspeelden vanaf het moment dat John Gardiner alias Wood in Nederland verscheen. Juist door (voor zo ver dit mogelijk was) alle feiten en gebeurtenissen chronologies te beschrijven is het mogelijk een beeld te vormen van de werkwijze van een persoon als Gardiner. Dan pas is het ook mogelijk om een beeld te krijgen van de schade die Gardiner heeft aangericht en de fouten die er (ook door ons) gemaakt zijn. Fouten die onvermijdelijk zijn omdat we gelukkig nog steeds met mensen te maken hebben. Veel mensen die Gardiner kennen, zullen situaties die beschreven zijn, herkennen. Toch is het nuttig deze situaties te plaatsen in het verloop van de gebeurtenissen, pas dan is het mogelijk om op een enigzins adekwate manier vragen te formuleren en kritiese kanttekeningen te plaatsen. Laat deze rekonstruktie daar een hulpmiddel bij zijn. Voor de rekonstruktie is gebruik gemaakt van persoonlijke verhalen die mensen op ons verzoek hebben geschreven of hebben verteld. Wij hebben er de voorkeur aangegeven het verhaal in het kader van de officiële lezingen te plaatsen zoals het proces verbaal van het voorlopig getuigenverhoor wat op 3 oktober 1984 werd afgenomen. Deze teksten zijn steeds in een schuin lettertype getypt.

Heden, 3 OKTOBER 1984 verscheen in het gerechtsgebouw te 's-Gravenhage voor Ons, Mr. R.A.C. van Rossum, rechter in het Arrondissementsrechtbank aldaar, benoemd tot rechter-commissaris voor wie het voorlopig getuigenverhoor in na te noemen zaak zal plaats hebben, bij gestaan door O.L. de Hoo-Humme, waarnemend Griffier na uitroeping der Requestnummer 84/1539 van:

Tegen:

de STAAT DER NEDERLANDEN

gezeteld te 's-Gravenhage,

gerequestreerde,

Hierop is tot voorlopig getuigenverhoor over gegaan en heeft achtereenvolgens na te noemen getuigen, die, na te hebben medegedeeld tot partijen niet in familie- of dienstbetrekking te staan en na op de wijze bij de wet bepaald de eed of belofte te hebben afgelegd van de gehele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen - alles tenzij hieronder anders staat vermeld - de navolgende verklaring afgelegd:

John Phillip Wood, (eed)

leeftijd: 43 jaar

beroep: geen

gedetineerd te Breda.

Om 10 uur zou het voorlopig getuigenverhoor beginnen. Het werd 11 uur voordat het getuigenverhoor als onderdeel van een proces tegen de staat werd geopend. Het proces tegen de staat was aangespannen door een bewoner van het Vredes Aktie Kamp (VAK) in Woensdrecht. Om de rol van de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) bij een infiltratie in het VAK en de vredesbeweging in het algemeen boven tafel te krijgen, was de infiltrant John Wood, alias John Gardiner, als getuige gedagvaard. Hij zou in dit proces verhoord worden over de bemoeienissen van de BVD met het VAK. Punt 13 van het verzoekschrift voor een proces tegen de staat luidde als volgt;

Verzoeker staat op het volgende standpunt. De staat der nederlanden heeft getracht de bewoners van het VAK te criminaliseren. Hiertoe is Gardiner/Wood naar het kamp gezonden, met de opdracht de daar aanwezige medeplichtig te laten worden aan allerlei activiteiten, zoals het opblazen van een vliegtuig. De staat heeft Gardiner Wood hiertoe opdracht gegeven en hiervoor betaald. De staat heeft denkkelijk mee getracht de vredesbeweging een gevoelige slag toe te brengen.

Toen iedereen in de zaal plaats had genomen gingen de zijdeuren open en strompelde er een klein mager mannetje binnen. Was dat nu die beruchte John Wood? De eens zo fanatieke op steeds hardere akties aansturende aktivist? De infiltrant met zoveel ervaring, kennis en fysieke kracht? De 'vredesaktivist' die bij veel mensen bewondering had weten af te dwingen en eens de inspiratiebron was om de strijd tegen de komst van de kruisraketten en het militarisme voort te zetten? Veel van

dat imago was er niet meer over, hoewel de figuur Gardiner nu om heel andere redenen een inspiratiebron is om de strijd nog breder en inhoudelijker voort te zetten.

Langzaam pratend, verzwakt door een hongerstaking en met een bibberende stem legde John Gardiner de volgende verklaring af:

Begin 1984 ben ik geruime tijd geweest in het zogenaamde Vredesactiekamp te Woensdrecht. Ik ben daar naar toegegaan naar aanleiding van een opdracht die ik in december 1983 in Frankfurt had ontvangen van Amerikaanse autoriteiten. Naar aanleiding van deze opdracht heb ik mij daarna gemeld bij de Amerikaanse ambassade te Den Haag. Op de Amerikaanse Ambassade heb ik toen gemeld dat ik mij geïnstalleerd had in genoemd kamp; er werd mij toen gezegd dat met mij contact opgenomen zou worden door mensen van een NATO-inlichtingendienst. Ik begreep dat dit nederlandse ambtenaren van een NATO-inlichtingendienst zouden zijn, maar ik weet niet of daarbij het woord "Nederlandse" of het woord "locale" is gebruikt. Enige tijd later werd telefonisch met mij contact opgenomen en naar aanleiding daarvan vond een ontmoeting plaats buiten het station van Bergen op Zoom begin februari 1984.

Wat was er allemaal gebeurd tussen het tijdstip van de eerste ontmoeting van Wood met zijn kontaktpersoon in Bergen op Zoom eind januari-begin februari en het tijdstip waarop Wood op het VAK aankwam? Laten we terug gaan naar december 1983.

Beschuit met muisjes

Het Vredes Aktie Kamp in Woensdrecht bestaat drie maanden. Deze eerste drie maanden zijn hoofdzakelijk gebruikt voor het opbouwen van het tentenaktiekamp; voorzieningen treffen voor de overwintering, informatie verstrekken aan de plaatselijke bevolking over wat het VAK is en wat het VAK wil, de vele bezoekers ontvangen en het opzetten van een landelijk netwerk van steungroepen. De storm van 27 november had er voor gezorgd dat veel opbouwwerk opnieuw verricht moest worden. In deze periode was het nog niet gebruikelijk om bij akties de basis te betreden, of veelvuldig in het prikkeldraad vernielingen aan te brengen. De akties waarbij de basis betrokken was, waren het aanbieden van beschuit met muisjes aan de kommandant, een vliegeraktie en een blokkade van de hoofdpoot. Individueel waren er wel al mensen die de basis op waren gegaan om deze te verkennen. Maar deze bezoekjes waren vaak aanleiding voor een discussie of je nu wel of niet de basis moest be-

treten. Het ging daarbij over wat voor reactie en repressie dat voor gevolg zou hebbe. De vraag of zulke bezoeken het voortbestaan van het VAK niet in gevaar zouden brengen, of dat door zulke bezoeken de bewaking niet versterkt zou worden zodat acties in de toekomst moeilijker of zelfs onmogelijk zouden worden, drong zich telkens weer op. De eerste keer dat er openlijk de basis zou worden betreden was tijdens de kerstboomplantactie op 25 december.

Midden in deze discussiefase dook begin december uit het niets op: John Gardiner. Hij vertelde Duitsland uitgezet te zijn i.v.m. een actie waarbij hij demonstranten uit een politiebusje had bevrijd. Volgens zijn eigen zeggen was hij op weg naar Greenham Common maar omdat hij ziek was en verzorging nodig had bezocht hij het VAK. Nog niet eens genezen van zijn ziekte, een gezwel in zijn nek, hield Gardiner een 24-uurs wake bij de hoofdpoort van de vliegbasis. Een nacht-wake die bij veel mensen bewondering afdwong. Maar al gauw bleek Gardiner ook in te zijn voor verdergaande acties dan alleen maar te zitten en 'peacefull' te zijn. Gardiner was een persoon die de basis opging en in het prikkeldraad knipte als of het zijn 'beroep' was. Hij liet zien waar en hoe je de basis op moest komen en leerde hoe je in het nato-prikkeldraad moest knippen. In het begin nam hij steeds meerdere mensen mee op zijn nachtelijke verkenningstochten. Eenmaal aangekomen op de basis stuurde Gardiner deze mensen verschillende richtingen uit en bleef meestal met één persoon samen. Soms probeerde hij ook deze persoon kwijt te raken door plotseling weg te sluipen of andere kapriolen uit te halen. Bij deze tochten werden verschillende mensen door de luchtmacht bewaking opgepakt. Gardiner zelf werd hierbij nooit gearresteerd, steeds wist hij te ontkomen. Bij de kersactie was het Gardiner die het natodraad openknipte zodat de mensen die de kersbomen wilden planten de basis op konden. 's-Avonds werd het natodraad dat Gardiner had geknipt verkocht. Tijdens de manifestatie die avond werd nog geprobeerd een Nederlandse vlag bij opbod te verkopen. Deze vlag zou Gardiner op een van zijn tochten op de basis hebben gekregen en er een vredesvlag voor in de plaats hebben gehangen. De opbrengst van de vlag zou bestemd zijn voor het levensonderhoud van Gardiner. Omdat de vlag niet veel opbracht is er uiteindelijk met de pet voor hem rond gegaan. Voor veel mensen was dit de eerste keer dat zij met Gardiner kennis maakten.

Intussen had Gardiner ook al een caravan voor zijn verblijf op het VAK toegewezen gekregen. Van zijn plannen om door te reizen naar Engeland bleek niet veel meer over te zijn. In mum van tijd was Gardiner een vaste bewoner van het VAK geworden en had hij een uitstraling van 'ik kan jullie wel iets leren als doorgewinterde activist'. Als je iets over de basis

wilde weten dan werd er al snel gezegd dat je met je vraag bij John moest zijn, die wist het vast wel. Gardiner wist niet alleen veel, hij moest volgens zijn eigen zeggen ook veel informatie over het VAK en de vredesbeweging verzamelen.

De opdracht die ik in mijn eerste contacten met de BVD kreeg, hield het vergaen van informatie in omtrent namen en adressen van deelnemers aan het kamp, ontmoetingen van deelnemers aan het kamp en wat die deelnemers van plan waren aan acties te gaan voeren. Voorts was mijn opdracht om uit te vinden wie bereid en/of in staat was deel te nemen aan gewelddadige activiteiten. Bij het geven van de opdracht is mij niet gezegd dat ik moest proberen de deelnemers aan het kamp ook medeplichtig te laten worden of deel te laten nemen aan allerlei gewelddadige acties. Echter voor het uitvoeren van de opdracht om na te gaan wie bereid en/of in staat was om aan gewelddadige activiteiten deel te nemen, moet men naar mijn mening trachten gewelddadige acties te organiseren, omdat men anders niet achter de bereidheid van iemand kan komen. Ik wil hierbij opmerken dat bij één van mijn ontmoetingen met mijn BVD-contact is gezegd dat als ik iets ging uitvoeren, ik dit tijdig moest melden, zodat kon worden ingegrepen; mocht ik in een denderlijk geval gearresteerd worden, dan zou ervoor gezorgd worden dat ik weer in vrijheid zou worden gesteld.

'I am an activist'

Op verschillende manieren heeft Gardiner geprobeerd er achter te komen wat voor activiteiten mensen hadden, wie waar mee bezig was en wie er bereid waren hardere acties te voeren. Vaak deed hij zich zelf voor als een harde activist en probeerde zo mensen te bewegen met hem acties te voeren. Op 10 januari 1984 was er in Amsterdam een vergadering voor basisgroepen, ook Gardiner was hierbij aanwezig. Toen op een gegeven moment de vergadering op een dood punt was beland omdat de discussie erg traag en moeizaam verliep, nam Gardiner het woord. Hij stond op en hield een provocerend verhaal met als kern; "I'am not a pacifist, I'am an activist", en over het VAK; "It's not a peace action camp, it's a peace camp". Deze uitspraken zijn typerend voor de manier waarop hij mensen benaderde. Steeds probeerde hij mensen te overtuigen dat er hardere acties gevoerd moesten worden. Meestal benaderde hij mensen individueel en speelde hij in op de motieven en ervaringen die mensen aan hem vertelden. Liet je iets vallen over b.v. rookbommen, dan sprak Gardiner je er gelijk op aan. Was het niet dat hij uit eigen ervaring er met je over sprak, dan was het wel dat hij iets van je wilde leren. Het

VAK heeft doordat hij zogenaamd rookbommen wilde leren maken weken lang vieze groene koffie gedronken. Gardiner had voor de aanmaak van kruit voor de rookbommen de koffiemolen gebruikt, die daardoor ongeschikt was geworden voor het malen van koffiebonen. Verschillende mensen zijn door Gardiner benaderd met de vraag of zij het zagen zitten om een soort kommando-training te volgen. Het liefst wilde hij met goed getrainde mensen het militarisme bestrijden met de middelen die het militaire apparaat zelf ook gebruikt. Pas dan kon je volgens Gardiner werkelijk het militarisme de wereld uit helpen. Meestal stelde hij dit voor aan mensen die om de een of andere reden het basisdemokraties aktievoeren niet meer zagen zitten, of daar kritiek op hadden. Gardiner wist ook door zijn attentheid het vertrouwen van mensen te winnen. Zo stuurde hij wel eens kaartjes naar het kamp als hij enkele dagen weg was, of stond plotseling met een bos bloemen voor je neus. Verder zong hij veel en maakte ook zelf liedjes. In het kampboek schreef hij verhaaltjes en maakte tekeningen bij de dagboeknotities. Niet alleen op het kamp wist hij het vertrouwen van mensen te winnen, ook bij groepen die buiten het VAK met voorbereidingen voor akties bezig waren wist hij zich door het gewonnen vertrouwen binnen te werken. Hij dook steeds onverwacht op bij vergaderingen elders in het land, of stond zonder dat mensen dat met hem hadden afgesproken voor de deur. Overal wilde hij van op de hoogte zijn omdat hij dat belangrijk vond om op een gedegen manier aktie te voeren. Op deze manier wist hij zich overal bekendheid te geven en werd bij veel voorbereidingen voor akties betrokken. Naast het meehelpen met het voorbereiden van akties zette hij zelf ook een aktie op touw. Op 11 februari klommen twee mensen in de radiozendmast van de vliegbasis en bleven daar de gehele dag zitten. Op het voorlopig getuigenverhoor zei Gardiner het volgende over deze aktie:

Ik wil in dit verband graag een voorbeeld geven van een aktie die ikzelf heb georganiseerd. Op een gegeven moment zijn twee mensen in een radiomast geklommen met de bedoeling om daarin zolang mogelijk te blijven. Ik heb mijn BVD-contact tevoren ingelicht omtrent de namen van die mensen en het tijdstip en de plaats van die aktie en de BVD verzekerd dat bij die aktie geen geweld zou worden gebruikt. Mijn BVD-contact heeft toen gezegd dat dit in orde was en dat zij er voor zouden zorgdragen dat de bewakers uit de buurt van die mast zouden blijven om de mensen de kans te geven om in die mast te klimmen. Op uw vraag of mij tevoren was gezegd dat ik die aktie moest organiseren, antwoord ik ontkennend, immers mijn opdracht luidde niet om akties te organiseren, maar alleen om uit te vinden wie in staat en bereid was om aan gewelddadige akties deel te nemen.

Op 18 februari, de week na deze mastklim-aktie was er

ook een grote landelijke bezettingsactie van een kommunikatiegebouw op de vliegbasis. Bij de voorbereidingen van deze actie was Gardiner ook betrokken. Zo had hij informatie verzameld over het te bezetten gebouw. Als mensen van de voorbereidingsgroep op verkenningstocht waren geweest stond Gardiner altijd klaar met koffie en vroeg hoe het gegaan was. De actie bleek verlinkt te zijn, de aktievoerder(sten)s kwamen niet verder dan de eerste prikkeldraad versperring. In de verbijstering door het uitlekken werden verschillende mensen verdacht van het doorgeven van de actie aan de autoriteiten. Gardiner deed even hard mee om mensen verdacht te maken. Toen iemand de meeste verdachtmakingen aan zijn adres kreeg was Gardiner niet te beroerd daar nog een schepje boven op te doen. Door de rol die Gardiner bij de voorbereidingen had gespeeld was hij van alles op de hoogte geweest. Met mensen van de landelijke voorbereidingsgroep heeft Gardiner de nodige diskussies gevoerd over het effect van het met zo'n grote groep de basis te betreden. Ook was er met hem uitvoerig gediskussieerd over de volgorde, namelijk eerst de mast-actie en dan met een grote groep de basis bezetten, of omgekeerd i.v.m. de publiciteit die beide acties zouden bereiken, of een eventuele versterkte bewaking van de basis. Zonder mensen van de voorbereidingsgroep te waarschuwen heeft Gardiner op eigen initiatief de mast-actie een week voor de grote bezettingsactie uitgevoerd. Had je een discussie met Gardiner, dan kon hij het ene moment razend enthousiast reageren en het andere moment probeerde hij je ideeën die je had uit je hoofd te praten. Een eigen konsekwent standpunt had Gardiner niet.

Als ik er achter wilde komen of mensen bereid en in staat waren gewelddadige acties uit te voeren, meende ik dat daar onder meer achter kon komen door dergelijke acties te stimuleren. Gingen mensen daarop in, dan zorgde ik tot een bepaalde grens dat die acties uitgevoerd werden waarna ik de autoriteiten inlichtte omtrent die acties en degenen die daarbij betrokken waren. Als de mensen er niet op ingingen, dan stopte ik. Ik heb mijn instructie om er achter te komen wie bereid en in staat was gewelddadige acties te ondernemen opgevat als het er achterkomen door middel van alle middelen of te wel "by any means at all".

De brandbom in het kamp

Toen het VAK een half jaar bestond, tijdens carnaval op 3 maart, was er een dreiging ontstaan van uit een deel van de bevolking. In tegenstelling tot voorafgaande jaren mocht dit jaar de praal-wagen niet meer op de basis opgetuigd worden. De oorzaak van deze beslissing werd door sommige delen van de plaatselijke

bevolking op de 'overlast' die het VAK veroorzaakt had geschoven. Verschillende dreigementen hadden de kampbewonersters al bereikt. Om toch enigzins voorbereid te zijn op eventuele uitvoering van deze dreigementen waren er greppels om het kamp gegraven en werd er wacht gelopen. Om 11 uur 's avonds toen Gardiner wacht liep werd iedereen opgeschrikt door de alarmtoeter. Gardiner kwam triomfantelijk aangerend met een brandbom in zijn hand, die hij gevonden had, volgens zijn eigen zeggen, toen hij mensen die zich verdacht hadden gedragen aan de rand van het kamp verjaagd had naar de Kooiweg. Hij gedroeg zich als de held die het kamp gered had. Opvallend bij al de activiteiten die Gardiner ontplooipte en ondersteunde was het feit dat hij nooit tijdens grote akties de basis opging. Zowel bij zijn eigen georganiseerde mastaktie als bij de grote bezettingsaktie bleef hij buiten de basis. Hij motiveerde dit steeds met

12

VISAS

Gemeente Woensdrecht
Vreemdelingendienst

gemeld
~~afgeleid~~
8-3-1984
naar

merktek van plaatselijk
politie te Woensdrecht

"ik mag niet opgepakt worden want dan loop ik als buitenlander het risico het land uitgezet te worden". Op 6 maart werd Gardiner voor het eerst opgepakt. Niet bij een aktie op de basis maar op de terugreis van een bezoek aan Den Haag. Nadat bekend was geworden dat er in Canada kruisraketten getest zouden worden stelde hij een verklaring op. Iedereen die op dat moment op het kamp was moest in de vroege ochtend deze verklaring ondertekenen. Hij haalde er zelfs mensen voor uit hun slaap. Met deze verklaring vertrok Gardiner naar Den Haag om hem aan te bieden aan de Canadese ambassade. Als ondersteuning van dit protest zou hij voor het ambassade gebouw zijn Canadese paspoort verbranden. Toen hij 's avonds terug kwam op het kamp vertelde hij dat hij op de terugreis in de trein door marechaussee op verblijfspapieren was gecontroleerd. Omdat hij geen geldige papieren kon tonen werd hij meegenomen naar Roosendaal. Nadat de marechaussee in eerste instantie te keer was gegaan tegen Gardiner was hij, nadat er een telefoontje was gepleegd, uiterst vriendelijk behandeld. Hem zou verteld zijn dat hij zich de volgende dag op het politieburo te Hoogerheide moest melden. De volgende dag ging hij met een groep van twintig mensen naar Hoogerheide. Op het politieburo kreeg hij zijn paspoort terug en werd doorverwezen naar het gemeentehuis van Hoogerheide. Hoewel op het moment dat de groep hier aankwam het secretariaat voor het publiek gesloten was, werd Gardiner toch binnen gelaten. Hij kreeg een stempel in zijn paspoort en hem werd de mogelijkheid geboden om inwoner te worden van de gemeente Woensdrecht. Hiervoor hoefde hij slechts enkele papieren in te vullen. Hij nam de papieren mee, maar vulde ze nooit in. In werkelijkheid is Gardiner nooit bij de Canadese ambassade geweest. Op 6 maart is hij naar een kraakpand in Den Haag gegaan. Door een bewoner van dit pand is Gardiner bij de Amerikaanse ambassade afgezet om daar de bibliotheek te bezoeken. Tegen deze persoon had Gardiner gezegd een pasje voor de bibliotheek te hebben en er enkele technische gegevens op te gaan zoeken over de kruisraketten.

De tweede keer dat Gardiner opgepakt werd was op 15 maart. Samen met iemand anders werd hij bij de hoofdpoot van de basis aangehouden. Nadat hij weer vrij gelaten was en de hem afgenomen spullen opgehaald had, liet Gardiner op het kamp een militaire kaart van de basis zien. Volgens zijn zeggen had hij de kaart, waarop de aanduiding 'ALPHA' stond, gekregen van de marechaussee toen ze hem alleen hadden gelaten in een kamer waar de kaart op een prikbord hing. Toen er opgemerkt werd dat er geen punaise gaatjes in de kaart zaten, had hij hem uit een buro gekregen. Later vertelde hij weer de kaart gewoon van een tafel gegrift te hebben. De kaart moest op aandringen van Gardiner zo snel mogelijk gekopieerd en verspreid worden. Een weekblad uit Amsterdam werd bereid gevonden de kaart te publi-

ceren. Ondanks dat door de kwestie met de 'ALPHA' kaart bij sommigen het wantrouwen tegen Gardiner toenam, wist deze toch nog menig staaltje van provocatie voor elkaar te krijgen. Zelfs in België wist hij mensen te provoceren.

Rakettengif

Op 27 maart ging Gardiner mee naar een vergadering van de actiegroep rakettengif in Leuven. Voor deze vergadering waren mensen van het VAK uitgenodigd. Gardiner ging zonder dat hij persoonlijk was uitgenodigd mee naar de vergadering. Op de vergadering deed Gardiner dezelfde uitspraken als op de vergadering in Amsterdam van de basisgroepen. Op 29 maart tegen de avond keerde hij met drie Belgen terug op het kamp. Daar aangekomen nam Gardiner een vaste bewoner mee naar de auto en deed de kofferbak open. In de kofferruimte van de auto lagen granaten, met een groene kop en een bruine band. "Gestolen in Florennes", was het enige wat Gardiner er over zei. 's Avonds ging hij twee keer weg om de granaten te verstoppen. De eerste keer alleen om te bellen, de tweede keer om ongeveer 23.00 uur, bleef hij drie uur weg. Volgens de kilometerteller had hij een kleine 200 kilometer afgelegd.

Mij wordt gevraagd te vertellen over de affaire met de granaten. Op een zeker moment werd ik uitgenodigd voor een ontmoeting met de Vredesbeweging in Leuven. In overleg met mijn BVD-contacten ben ik naar Leuven gegaan en heb ik daar enige dagen verbleven. Ik heb toen mijn BVD-contacten geheld dat er een actie zou plaatsvinden op een luchtmachtbasis in België. In de middag van 29 maart 1984 ben ik met een aantal actievoerders naar die Belgische luchtmachtbasis gegaan. In mijn melding tevoren aan mijn BVD-contact had dit contact gezegd dat zij de Belgische autoriteiten zouden waarschuwen en dat ik de actie zo rustig mogelijk zou laten verlopen. Wij zijn die basis binnengedrongen en gegaan naar een deel van die basis waar explosieven waren opgeslagen. Omdat daar explosieven waren opgeslagen, ga ik er vanuit dat dat deel van die basis in normale omstandigheden streng bewaakt is. Wij hebben toen echter geen bewaking gezien, ondanks het feit dat wij lang zijn bezig geweest en veel lawaai hebben gemaakt bij het losrukken van een stalen deur. Ik leid uit één en ander af dat met opzet de bewaking was teruggetrokken.

Vanaf die basis hebben wij vier kisten met munitie gestolen. Met drie andere mensen heb ik die kisten meegenomen naar het Vredesactiekamp in Woensdrecht. Toen onderweg getankt moest worden, heb ik één en ander gemeld via de telefoon aan mijn BVD-contact. Ik heb toen

gezegd dat het mij om veiligheidsredenen beter leek, de kisten mee te nemen naar het kamp in Woensdrecht. Onderweg naar Woensdrecht reden wij over een weg waar iedere auto werd gecontroleerd, doch onze auto werd niet gecontroleerd en kon zo maar doorrijden. Als excuus om de BVD te bellen had ik gebruikt dat ik iemand kende in Roosendaal die van de munitie bommen kon maken. Deze melding onderweg heb ik gedaan aan een bandopname-apparaat omdat de normale procedure was dat ik bij het opbellen een antwoordapparaat kreeg waaraan ik opgaf het telefoonnummer waar ik bereikbaar was; vervolgens werd ik dan enige tijd later teruggebeld. (Lees:) Deze procedure was de normale procedure buiten de kantooruren. Belde ik binnen de kantooruren dan kreeg ik meteen een natuurlijk persoon aan de lijn. Bij mijn melding onderweg heb ik aan het antwoordapparaat in het kort doorgegeven wat was gebeurd, in wat voor auto wij reden en dat wij opweg waren naar het kamp in Woensdrecht. Later heb ik in Woensdrecht weer contact opgenomen en heb ik afgesproken één van de BVD-contactpersonen, genaamd Hans, te ontmoeten bij het station te Roosendaal en daar Hans alle munitie te overhandigen. Ik heb later ook inderdaad, naar ik toen dacht, alle munitie aan Hans overgedragen, maar de volgende dag bleek mij dat ik 13 granaten was vergeten. Ik heb dit gemeld aan mijn BVD-contact, die zei: "Behoud die granaten ... en probeer na te gaan wie in staat en bereid is daarvan bommen te maken".

De ochtend nadat Gardiner de granaten verstoopt zou hebben werd er in het gras een granaat gevonden. De persoon die de granaat vond werd door Gardiner mee naar zijn caravan genomen. Hier liet Gardiner nog dertien achtergebleven granaten zien. Hoewel hij erg onvoorzichtig met de granaten omsprong wisten er maar enkele bewoners op het kamp van het bestaan en de herkomst van de granaten af. De bewoners die er weet van hadden eisten dat hij ook deze dertien achtergebleven granaten van het kamp zou verwijderen. De granaten werden voor de andere bewoners verzwegen uit angst dat het kamp gekriminaliseerd zou worden als de pers er lucht van zou krijgen dat er munitie op het kamp aanwezig was. Gardiner beloofde dat hij ook deze granaten zou verstoppen in het bos. Inplaats daarvan liet Gardiner de munitie zien aan vaste kampbewoners waarvan hij vermoedde dat ze in waren voor "some hard action". Hij vroeg of zij wisten hoe zo'n granaat gedemonteerd moest worden. Verder vroeg hij of ze het zagen zitten om de springstof te gebruiken bij een actie op 1 mei. Gardiner wilde dan het museumvliegtuig dat op de basis staat gaan opblazen. Bij de mensen die Gardiner benaderde met zijn 'hard action' plannen groede het wantrouwen. Toen op 1 april, de dag van de piknik-actie, enkele mensen hier met elkaar over gingen praten, was het duidelijk dat Gardiner niet te vertrouwen was en een gevaar was voor de beweging. Op 13 april werden de 180 door Gardiner zogenaamd be-

graven granaten op een parkeerplaats in Teesenderloo in België gevonden. Door de Belgiese autoriteiten was de diefstal van Florennes tot die tijd niet openbaar gemaakt. De vondst gebeurde nadat een persoon een anoniem telefoontje had gepleegd naar de Rijkswacht met de mededeling dat daar de granaten te vinden waren. Tevens werden door deze anonieme tipgever de namen van Rudy Daems en een mede aktievoerder uit de Leuvense anti-militaristische kringen genoemd. Op 14 april hoorde het kamp dat door de Belgiese Rijkswacht deze anti-militaristen waren meegenomen voor verhoor, nadat er eerst een huiszoeking was geweest bij deze mensen. De mensen die op het kamp van de grana en afwisten besloten toen de caravan van Gardiner te doorzoeken en vonden daar de overige 13 granaten. Deze verstopten ze in de bossen. Gardiner was op dat moment voor een korte vakantie weg.

Enkele dagen na de vondst op de parkeerplaats werd de diefstal opgeëist door een groepering die zich "Comite d'Intervention Antimilitariste" (CIA) noemd. De verklaring van deze groep verscheen op 18 april in het Waalse dagblad Vers l'Avenir. Deze groep ze de diefstal gepleegd te hebben omdat zij vond dat het plaatsen van kruisraketten op Florennes een gevaarlijke zaak is. In het perkommunikee verklaarde zij met de diefstal te willen aantonen hoe gemakkelijk het was om de basis binnen te dringen en er munitie te stelen.

De reserve-aktie

Inmiddels zou er op 7 april weer een geheime landelijke bezettingsaktie plaats vinden. Verschillende regio's zouden elk een eigen objekt op de basis bezetten. Om toch een landelijke koördinatie te hebben werd er gewerkt met een overleg waar regio-afgevaardigden in zaten. Deze landelijke voorbereidingsgroep had met Gardiner afgesproken dat zij allemaal met hem de basis op zouden gaan om hun objekt te verkennen. Zij konden eventueel voor andere zaken ook bij hem voor informatie aankloppen. Maar in principe zou elke regio zijn eigen aktie voorbereiden. Gardiner had echter op eigen houtje al veel voorwerk verricht en presenteerde dit aan de regio's als een voldongen feit.

Enkele dagen voordat de aktie zou plaats vinden bleek dat niemand met Gardiner de basis op was geweest voor de objektverkenning. Als een regio-afgevaardigde de basis op wilde gaan en Gardiner vroeg mee te gaan dan had hij steeds een smoes om niet te hoeven, de ene keer was hij te moe, de andere keer was er te veel bewaking die nacht. Het feit dat Gardiner met niemand was mee geweest voor verkenning en het wantrouwen dat was ontstaan na 1 april deed mensen er ernstig

rekening mee houden dat ook deze aktie wel uitgelekt zou kunnen zijn. Daarom werd in alle haast een uitwijkaktie georganiseerd. Op het Journaal van 6 april kondigde Premier Lubbers aan dat de vliegbasis Woensdrecht bezet zou worden. Besloten werd om de uitwijkaktie te gaan doen en Gardiner er geheel buiten te laten. Omdat er met gesloten enveloppen werd gewerkt, waarin stond wat er ging gebeuren en Gardiner niet bij de opening van de enveloppen aanwezig was, lukte het om met 200 mensen een magazijn op de vliegbasis Volkel te bezetten.

De bekering van Gardiner

De dag na de verklaring van de CIA in het Waalse dagblad Vers l'Avenir werd op het VAK door Gardiner ook een merkwaardige verklaring afgelegd. Doordat mensen gezamenlijk hun wantrouwen ten aanzien van Gardiner hadden besproken was er besloten dat hij op het matje geroepen zou worden, om hem te vertellen dat hij maar beter van het kamp kon verdwijnen. Daarbij speelde ook nog mee dat Gardiner als vaste bewoner zich steeds meer had onttrokken aan zijn plichten t.a.v. het kamp. 's Middags zou er een vergadering zijn waar Gardiner zonder dat hij het wist, het onderwerp van gesprek zou zijn. Gardiner wist dat er iets gaande was. Hij moet immer hebben gemerkt dat de overgebleven 13 granaten uit zijn caravan waren verdwenen. Op 18 april 's ochtends ging hij naar een bewoner van het kamp en biechtte berouwvol op dat hij een geheim agent van de National Security Agency (NSA) was en "verbonden aan de NAVO-inlichtingendienst". Doel van zijn activiteiten zouden zijn: kijken in hoeverre er sprake is van Russiese inmenging in de vredesbeweging, maar zijn eigen doel was "het voorkomen dat er gewonden zouden vallen onder de aktievoerders". Om deze reden had hij b.v. de bezettingsaktie van 18 februari laten uitlekken. In het gebouw dat bezet zou worden bevond zich volgens hem kommunikatieapparatuur die zijn tijd vijf jaar vooruit was. Het bezetten van zo'n gebouw zou volgens Gardiner een gevaarlijke situatie hebben opgeleverd. Toch enigzins overdonderd lichtte de bewoner een ander bewoner in. In de verbijstering werd besloten er mensen van de basisgroepen (regionale voorbereidingsgroepen) bij te halen omdat die veel met Gardiner te maken hadden gehad. Teen om 17.00 uur die mensen waren gearriveerd had Gardiner de volgende verklaring op papier gezet:

My name is Jonathan Paul Gardiner, I am employed by the National Security Agency of the United States of America and at the present time I am attached to NATO Intelligence, European theater of operations. I hold the rank of Master Sergeant in the United States military and am subject to military law.

I was recruited into the intelligence service whilst at university in California in August 1961 and started to build my deep cover on joining the U.S military in 1962, my activities until coming to Europe are unimportant at the present time. In 1977 I was posted to Europe to infiltrate the narcotics trade in an attempt to discover the source of the huge amounts of heroin being supplied to U.S military personnel. It was thought at the time that the heroin originated in the Soviet Bloc and was being used to undermine NATO security. At the time of my arrival in Europe 7% of U.S military personnel were under the influence of narcotics in any given 24 hour period.

On the successful conclusion of this assignment I was ordered to infiltrate the European peace movement and discover if there was any soviet involvement, financial or otherwise, it would be stupid to think that I am the only one.

On 29th november 1983 I was recalled from Germany to the U.S, to receive a new assignment, I was de-briefed and received orders to report to Rob Blackburn, the CIA field officer who is based at the U.S, Embassy in Den Haag.

My cover story was that I had just been deported from Germany for demonstrating, that I came from a peace camp in Scotland and that I was trying to get back there. My orders were to infiltrate the Dutch peace movement, discover the suspected Soviet involvement in a hard action group that was known to have been formed in Holland and to prevent any serious breach of NATO security.

My close contacts are two Dutch intelligence agents based in Den Haag, Hans ---? and Pieter ---? It will be understood that I have no more information about them than they have about me. If I wish to contact them with emergency information I call an unlisted number 070-164365, outside of office hours I am connected to an answering machine, give the code word for the day and a telephone number where I can be contacted. Depending on how urgent my message is, Hans or Pieter then call me back. I have priority 24 hours a day.

In extreme emergencies I can call on the police, marechaussee, ~~MOE~~ M.E, or the military.

Gardiner werd vervolgens aan een soort verhoor onderworpen waar niemand veel wijzer van werd. Op het kamp was op dat moment de journalist Hans Horsten aanwezig die een reportage over het VAK aan het maken was, samen met een fotograaf. Deze journalisten werden 's avonds evenals Toine van Corven van de Volkskrant ingelicht. Omdat zij ook een bewijs wilden zien, moest er een controle plaatsvinden. 's Middags was al het idee geopperd om een ontmoeting te laten plaats vinden tussen Gardiner en zijn kontaktpersoon. Onopvallend zou er dan pers in

de buurt moeten zijn die de ontmoeting zou vastleggen. Omdat dit pas na het weekend zou kunnen plaats vinden werd besloten om op een andere manier de bekentenis van Gardiner te checken. Samen met de journalisten, de mensen van de basisgroepen, twee vaste bewoners en Gardiner werd een fake-aktie op de vliegbasis in scene gezet. Vanuit een cafee in Hoogerheide belde Gardiner zijn kontaktpersoon op met de mededeling dat er 's nachts een bezettingsaktie zou plaats vinden. Het telefoneren leverde in eerste instantie de nodige problemen op. Het nummer dat Gardiner draaide bleek niet meer te kloppen. Hij moest iemand anders bellen om er achter te komen wat het nieuwe nummer was geworden. Het telefoonnummer van de persoon, ene Kristien, die hem dat nieuwe nummer kon geven stond in zijn notitieboekje, wat hij bij een vriend had laten liggen. Na vele pogingen lukte het om deze vriend op zijn werk aan de telefoon te krijgen. Met een taxi ging deze naar huis en belde het nummer door. Gardiner belde Kristien en kreeg het nieuwe telefoonnummer van zijn kontaktpersoon. Het oude nummer 070-164364 was veranderd in 070-461364. Toen Gardiner dit nummer draaide kreeg hij een antwoordapparaat waar hij de volgende tekst insprak; "this John I repeat, this is John" en of ze hem terug wilden bellen, waarna hij het telefoonnummer van het kafee insprak. Vijf minuten later werd Gardiner inderdaad teruggebeld. Aan ene Pieter die Gardiner had terug gebeld, verteld hij dat er een groep mensen is die die nacht van plan zijn een kommunikatiebunker op de vliegbasis te bezetten. Toen er even na twaalf uur een kijkje genomen werd op de plaats waar de fake-aktie plaats zou vinden, bleek daar een overmacht aan marechaussee op de basis aanwezig te zijn en buiten de basis wemelde het van de Rijkspolitie. Het bewijs leek geleverd te zijn dat Gardiner inderdaad in kontakt stond met de BVD en in staat was een heel apparaat van rechtsbeschermers op de been te brengen.

Met de noorderzon

Om de doorgeslagen infiltrant toch een kans te geven een veilig heen komen te zoeken werd er afgesproken dat er tot zaterdag niets in de publiciteit gebracht zou worden. Gardiner vertrok met Toine van Corven naar Tilburg voor een interview en liet het VAK in grote verbijstering achter. Vrijdags zette Toine van Corven Gardiner af op het station te Tilburg. Hier pakte Gardiner de trein naar Amsterdam om zijn notitieboekje bij de vriend op te halen. Aangekomen bij deze vriend vertelde Gardiner het hele verhaal en wilde zich scheren om herkenning te voorkomen. De vriend die toch wel enige achterdocht koesterde lichtte zonder dat

Gardiner het wist enkele andere mensen uit Amsterdam in. Het bleek voor Gardiner een onaangename verrassing te zijn, als deze mensen plotseling voor zijn neus staan. Omdat op het kamp was afgesproken dat tot zaterdag de bekentenissen van Gardiner geheim zouden blijven wisten deze mensen nog van niets. Zij konden moeilijk inschatten wat er wel en nog niet door Gardiner verteld was. Hij was ook niet bereid nog meer te vertellen en reageerde nogal agressief op de vragen die gesteld werden. Na ettelijke pogingen de mensen uit Amsterdam te bereiken die de dag er voor op het kamp waren geweest bij de confessie van Gardiner, lukte het uiteindelijk toch om met hen te overleggen wat er gedaan moest worden. Na dit overleg werd er afgesproken dat er enkele kopiën van verschillende dokumenten zoals het paspoort van Gardiner gemaakt zouden worden. Gardiner zou dan weggaan. Op het Amstelstation bleek geen kopieerapparaat aanwezig te zijn dus werd geprobeerd het paspoort te fotograferen. Helaas mislukten de foto's.

Op een gegeven moment heb ik na beëindiging van mijn werkzaamheden Nederland verlaten en ben ik enige tijd later weer teruggekeerd naar Nederland om mij te melden bij de politie, in verband met beschuldigingen die tegen mij geuit waren. De politie-ambtenaar, die toen mijn verklaring heeft opgenomen, zei tijdens dat opnemen op een gegeven moment iets als "nu komen wij aan de BVD, die in uw geval verwickeld is". Uit deze opmerking alsmede uit hetgeen in de kranten was vermeld en wat ik van mijn vrienden heb gehoord met betrekking tot mijn optreden, begreep ik dat de mensen van de Nato inlichtingendienst, mensen van de Nederlandse BVD waren geweest. Ik zal daarom verder in mijn verklaring die Nato-inlichtingendienst aanduiden als BVD.

Voordat Gardiner naar het buitenland vertrok dook hij een paar dagen onder in Groningen, waar hij bleef tot zondag. Nadat zaterdags in de kranten de berichten verschenen waren met het nieuws van de infiltratie op het VAK, wist Gardiner ook na zijn verdwijning nog weken lang de pers te halen. 's Maandags verscheen er in de kranten het bericht dat bewoners van het VAK de overige granaten (13) die zij gevonden hadden in de caravan van Gardiner overgedragen hadden aan de politie. In het NRC van die zaterdag had naast een bericht over de infiltratie ook een ander artikel over het VAK gestaan. In dit artikel werd melding gemaakt van de granaten op het VAK. De schrijver van dit artikel was op 6 april voor een reportage op het VAK geweest, Gardiner had de journalist toen mee genomen naar zijn caravan. Na een poos met hem gepraat te hebben liet Gardiner de granaten zien. Bij het artikel preikte een foto met de granaten voor de caravan van Gardiner.

Door het artikel in het NRC wisten alle kampbewoners van het bestaan van de granaten af. Om te voorkomen

dat het kamp gekriminaliseerd zou kunnen worden, werden de overige 13 granaten aan de politie in Hoogerheide aangeboden. In de persverklaring eisten de bewoners van het VAK dat er een onderzoek zou komen naar de achtergrond en de activiteiten van Gardiner. Gardiner was zondags vanuit Groningen naar Toine van Corven vertrokken om zijn verhaal aan de Nieuwe Revu te verkopen. Hij gaf bij Toine van Corven ook de verklaring af over de ontmoeting in de trein naar Frankfurt met Martin Lemmon van de NSA.

Ook op parlementair gebied wist Gardiner voor de nodige opschudding te zorgen. Op kamervragen wist minister Rietkerk van Binnenlandse Zaken alleen te antwoorden dat Gardiner "een informant voor de BVD" was geweest en als zodanig was behandeld. Gardiner zou slechts een enkele keer een onkostenvergoeding hebben ontvangen. Op beschuldigingen dat de vredesbeweging door de handelwijze van de BVD toch onderwerp van onderzoek was, reageerde de minister ontkennend. Volgens de minister zou de vroegere garantie gedaan door minister Van Thijn nog steeds gelden, "maar het is de taak van de BVD gegevens in te winnen over personen die uit politieke motieven gewelddadige acties voorbereiden, dit geldt ook voor groepen die zich manifesteren binnen de vredesbeweging".

Via de vaste kamerkommissie voor inlichtingendiensten kwam er een Interpol dossier in omloop waardoor Gardiner erg gemakkelijk viel af te schilderen als een "querulant", met een groot crimineel drugsverleden. Opmerkelijk aan dit Interpol-strafblad is dat sommige persoonsbeschrijvingen niet kloppen met de persoon Gardiner zoals wij die kennen. De persoon Gardiner, Wood ... etc die in dit Interpol dossier genoemd wordt zou tatoeages op de bovenarm hebben. Ook de kleurbeschrijving van de ogen klopt niet.

De terugkeer van een spion

Gardiner verdween enkele weken van Nederlands grondgebied totdat iemand in Groningen een telegram ontving met de tekst "John Wood hurt, he will phone when possible". Maandag 14 mei stond Gardiner in Groningen op de stoep. Met de ontvangster van het telegram was afgesproken dat zij mensen van de rekonstruktiegroep (o.a. de schrijvers van deze brochure) zou waarschuwen zodra Gardiner weer van zich zou laten horen. Voor de tweede maal kreeg Gardiner een ongename verrassing in de vorm van onverwachts bezoek. Vele vragen werden ook deze keer weer op hem afgevuurd. Dit nachtelijke bezoek leverde niet veel konkreets op. Wel werden de twijfels die er ondertussen waren gerezen rond de serieusheid

van Gardiners bekering versterkt en ontstond de indruk dat Gardiner eigenlijk nog steeds actief was. En als zodanig nog steeds een gevaar voor de vredesbeweging betekende. Een waarschuwing, aangezien ons inziens Gardiner nog steeds gevaarlijk was, is in de Bluf! van 17 mei geplaatst. Deze waarschuwing was gericht aan de vredesbeweging van A tot IKV.

Ondertussen was er tegen Gardiner een opsporingsbevel uitgevaardigd wegens het illegaal importeren van munitie naar Nederland. Gardiner die blijkbaar nog geen zin had om zich om deze reden te laten oppakken verdween weer uit het gezichtsveld, nadat hij eerst geprobeerd had weer maar dan een andere versie van zijn levensverhaal te verkopen. Aan verschillende kranten bood hij zijn memoires aan. Alleen het Algemeen Dagblad (AD) hapte toe. Zaterdag 19 mei verscheen er een groot artikel in deze krant over de spion die altijd hard heeft moeten vechten voor zijn bestaan en daarbij niet terug deinste mensen te verlinken. Maar de spion had nu spijt en walgde van de dingen die hij in het verleden had gedaan. Enige tijd bleef het rustig rond Gardiner. Totdat er via de vriendin in Groningen het bericht kwam dat Gardiner opgenomen was in een ziekenhuis in Engeland. Ook het AD wist deze berichten te brengen. Gardiner zou aan geheugenverlies lijden en opgenomen zijn in een psychiatrisch hospitaal. Geheugenverlies zou zijn opgetreden nadat hij in Engeland gevonden was met vele naaldenprikken in zijn arm. Gardiner zelf zegt hierover dat hij door de Engelse inlichtingendienst verhoord werd en dat hem via injectienaalden bepaalde medikamenten zijn toegediend. Zijn verblijf in een Engels ziekenhuis is aannemelijk omdat de vriendin een vragenlijst ontving, met de vraag of zij deze wilde invullen met betrekking tot Gardiner. Later speurwerk leverde geen konkrete aanwijzingen over de reden waarom hij opgenomen zou zijn geweest. Op 8 juni stond Gardiner op de stoep van het AD in Rotterdam, nadat hij ontsnapt zou zijn uit het Engelse ziekenhuis. Via het AD kwam hij bij de Rotterdamse advocaat Mr. Vélú terecht, die hem bij moest staan toen hij zich wilde aangeven bij de Nederlandse justitie. Eerst wilde Gardiner nog zijn vriendin in Groningen bezoeken. Zij wilde echter niets meer met hem te maken hebben en wees hem de deur. Omdat Gardiner niet genoeg geld had om de trein te betalen, besloot hij zich bij de politie in Groningen aan te geven. De dinsdag na pasen werd Gardiner overgebracht naar het politiebureau in Hoogerheide. Hier aangeko werd hij direkt aan verhoor onderworpen in verband met de granaten diefstal. In Nederland werd hem ten laste gelegd, het onrechtmatig invoeren en het in bezit hebben van munitie en verder het verduisteren van een auto in Amsterdam. Tijdens deze verhoren bekende Gardiner dat hij deze munitie had gestolen op de vliegbasis Florennes samen met drie Belgen. Hij bleef hierbij zeggen dat hij dit in opdracht dan wel met medeweten

van hogerhand had gedaan. Er werd hem in eerste instantie een zware overtreding van de vuurwapenwet ten laste gelegd. Toen bekend werd dat België om zijn uitlevering verzocht werd deze aanklacht veranderd in een lichte overtreding van de vuurwapenwet. De verduistering van een auto uit Amsterdam bleek later op een vergissing te berusten, zodat alleen nog de granaten overbleven. Toen op 15 juni België officieel om uitlevering verzocht, zag de Officier van Justitie Mr. Wabeke geen enkele reden om niet tot uitlevering over te gaan. Gardiner bekende meegewerkt te hebben aan de munitiediefstal op 28 maart in Florennes, deze munitie illegaal Nederland te hebben binnen gebracht en verder nog aan het hekwerk rond de vliegbasis Woensdrecht verschillende beschadigingen aangebracht te hebben. De Rijkspolitie deed echter geen verdere mededelingen betreffende de inhoud van de verklaring van Gardiner. Samen met zijn advocaat tekende Gardiner beroep aan tegen de uitlevering. In afwachting van de gang van zaken rond dit beroep werd Gardiner opgesloten op het politiebureau te Etten-Leur en later in het Huis van Bewaring in Breda. Op 2 augustus bepaalde de rechtbank van Breda dat het verzoek van België gehonoreerd moest worden en dat aan alle formaliteiten waren voldaan. De rechtbank was van oordeel dat, "al zou John Wood in opdracht van de BVD gewerkt hebben dan is dit niet van invloed op zijn strafbaarheid in België". De rechtbank was verder nog van oordeel dat voor haar juridische beroordeling het niet van belang was BVD-ambtenaren als getuigen te verhoren. Mr. Vélú poneerde direkt daarop de stelling dat geprobeerd werd Gardiner gemisloos via België naar Amerika weg te werken, om zo de rol van de BVD in deze zaak uit de openbaarheid te houden. Hij tekende cassatie aan tegen dit vonnis. Verder gaf hij ook te kennen dat zijn cliënt geen gebruik wenste te maken van de verkorte uitleveringsprocedure maar koos voor de normale procedure. Deze normale procedure kan van enkele weken tot maanden lopen. Niet alleen Gardiner en zijn advocaat probeerden via juridische weg de rol van de BVD boven tafel te krijgen, ook de bewoners van het VAK probeerden dit via een proces tegen de staat. In dit proces wilden zij Gardiner bij een voorlopig getuigenverhoor laten verhoren over zijn bemoeienissen met de BVD. Ook op parlementair niveau werden opnieuw schriftelijke kamervragen gesteld door de PSP. Het antwoord van de minister van justitie Korthals-Altes was te voorspellen net als de uitspraak van de rechtbank in Breda. Volgens de minister was het strafbare feit dat Gardiner gepleegd had zwaarder dan dat dat hij in Nederland gepleegd had. "De Belgiese rechtsorde lijkt in het bijzonder door de gedragingen van Wood te zijn geschonden. Het in België ten lasten te leggen feit is van ernstigere aard dan dat waarvan de door België opgeëiste persoon in Nederland wordt verdacht", aldus de minister.

Als protest tegen zijn behandeling begon Gardiner een hongerstaking op 14 september. Hij weigerde alle voedsel maar sloeg koffie met melk en suiker niet af. Zijn toestand verslechterde zo erg dat hij op een gegeven moment naar het pentiaire hospitaal in Den Haag gebracht moest worden. Het voorlopig getuigenverhoor leek even door deze hongerstaking niet plaats te kunnen vinden. Door zijn verblijf in het hospitaal was Gardiner zodanig opgeknapt dat hij toch op 3 oktober verhoord kon worden. Tijdens dit voorlopig getuigenverhoor in het proces tegen de staat gaf Gardiner voor de zoveelste keer een versie van zijn story. (Dit is de versie die wij als leidraad hebben gebruikt).

Een nieuwe arrestatie

Eerder dan verwacht vond op 24 september een uitspraak plaats van de Hoge Raad met betrekking tot het cassatieverzoek. Ook de Hoge Raad oordeelde uitlevering aan België toelaatbaar. Een kort geding tegen de uitspraak van de Hoge Raad heeft formeel geen opschortende werking. Maar in de regel wacht de staatssekretaris met zijn besluit de uitspraak van het kortgeding af. Het kortgeding dat Gardiner aanspande bleek een grote "farce" te zijn. Zijn advocaat had op 5 november het bijltje er kennelijk al bij neer gegooid. Mr. Vélú had niet eens de moeite genomen om een fatsoenlijke pleitnota voor te bereiden. Op de vraag van de rechter waarom hij dit kortgeding had aangespannen, antwoorde Vélú slechts met "omdat mijn cliënt dat wilde". De uitspraak van dit kortgeding op 13 november was dan ook dat de uitlevering aan België volkomen normaal was. De dag na deze uitspraak werd Gardiner op transport gezet richting België. Van een door hem eerder aangekondigd proces tegen de staat is door deze uitlevering niet veel terecht gekomen. Het bleef daarna een tijd stil rond de persoon Gardiner maar zijn uitlevering had voor iemand anders minder prettige gevolgen. Rudy Daems werd een week na de uitlevering voor de tweede keer opgepakt. Wederom op beschuldiging van medeplichtigheid aan de munitie diefstal in Florennes. Het enige bewijsmateriaal was het al eerder genoemde anonieme telefoontje en een verklaring van Gardiner. Deze verklaring was door de politie in Hoogerheide opgemaakt en ondertekend door drie politiefunktionarissen. Een handtekening van Gardiner stond er echter niet onder. Rudy Daems kende Gardiner van een vergadering in Leuven de dag voor de diefstal van de granaten. Gardiner had hierbij alleen de naam van Rudy en een andere student

genoteerd na afloop van de vergadering. Hij gebruikte wel steevast hun namen als hij het over "de Belgen" had. Bij een konfrontatie in de gevangenis in Dinant tussen Gardiner en Rudy ontkende Gardiner dat Rudy medeplichtig was aan de munitie diefstal.

"Indien Rudy Daems aan u wordt voorgeleid zou u hem dan herkennen als een van uw medeplichtigen?" Antwoord, "Neen".

Toch duurde het tot februari voordat Rudy bij gebrek aan bewijs vrijgesproken werd. Hiervoor moesten er eerst drie rechtszittingen plaats vinden voor de correctionele rechtbank in Dinant. Op 14 januari was de eerste zitting. In deze zitting verklaarde Gardiner voor de rechter U. Deswattines dat de tekst in zijn dossier een onjuiste en onvolledig weergave is en dat hij nooit Rudy als betrokken bij de diefstal heeft genoemd. De advocaat van Gardiner in België wilde in verband met de betrokkenheid van de BVD in deze zaak leden van de BVD als getuigen oproepen. Hoewel de voorzitter opmerkte dat dit bijzonder moeilijk is omdat buitenlanders niet verplicht kunnen worden door de Belgische justitie om te getuigen, schorste hij de zitting voor een week. In deze week zou de advocaat het voor elkaar moeten krijgen de BVD ambtenaren zover te krijgen dat zij voor de rechtbank een getuigenis zouden afleggen. Rudy zou dus deze week nog in voorarrest blijven. Een verzoek van de advocaat van Rudy om zijn cliënt voorlopig in vrijheid te stellen in afwachting van het verloop van het proces werd de volgende dag gehonoreerd. Rudy had tot die tijd wel al twee maanden vastgezeten. Ook de tweede zitting op 21 januari werd vrij snel geschorst. Zoals te verwachten was, waren er geen leden van de BVD op het proces verschenen. De advocaat wilde naast de BVD ook militairen van de vliegbasis Florennes verhoren. Via deze getuigen wilde hij aantonen dat de bewaking op de bewuste dag van de diefstal waarschijnlijk speciale instructies van hogerhand had ontvangen. De diefstal was volgens hem voorbereid en overleg gebeurd tussen de BVD en de militairen. In het dossier van deze zaak zaten nl. enkele opvallende stukken. In deze stukken was gebleken dat de dag voor, op de dag zelf en de dag na de diefstal enkele hoge Amerikaanse militairen op visite waren geweest op de basis. In de stukken werd hun bestemming omschreven als DM (depot munition). Nog opvallender is het feit dat deze stukken tijdelijk uit het dossier verdwenen.

Een schriftelijk verzoek aan het openbare ministerie om de militairen te horen leverde niets op. De advocaat moest nu dus zelf het initiatief nemen om de militairen als getuigen op te roepen. De advocaat kreeg twee weken de tijd.

De rechter had al aangekondigd dat hij niet verplicht was deze getuigen te horen, indien hij van oordeel

was dat zij geen nieuwe elementen konden aanbrengen. Wel, dat was uit zijn houding op de zitting van 4 februari duidelijk te merken. Hij weigerde alle vragen toe te staan die betrekking hadden op mogelijke voorschriften van hogerhand gedaan aan het bewakingspersoneel ten tijde van de diefstal. In deze zitting werd wel duidelijk dat er met de bewaking gemakkelijk de hand te lichten viel.

Er zijn dus verzonnen inschrijvingen opgemerkt. Dit wil zeggen dat militairen hun bewakingsronde niet doen, maar dit wel noteren als gedaan. Verder was er nog het feit dat een van de bewakers achteraf diciplinair gestraft was. Waarvoor? Hierdoor kon de advocaat van Gardiner pleitte dat redelijker wijs de Belgiese staatsveiligheid op de hoogte moet zijn geweest van de diefstal.

De advocaat van Rudy pleitte op deze zitting nogmaals dat de enige beschuldigende verklaring van de medeplichtigheid van Rudy de verklaring van Gardiner was. Een verklaring die door Gardiner niet eens ondertekend was. De ene keer werd Gardiner door de rechtbank een fantast gevonden als het om een eventuele betrokkenheid ging van de BVD dan wel van de Belgiese militairen, de andere keer werd een "verklaring" door Gardiner als waar aangenomen als het om de medeplichtigheid ging van een persoon die gemakkelijk als zondebok kon fungeren. Het niet meewerken van Rudy aan het gerechtelijk onderzoek verweet de advocaat in zijn pleidooi aan de houding van de overheid. In eerste instantie beantwoordde Rudy de vragen, maar toen hij merkte dat hij ondanks zijn medewerking vastgehouden zou worden, zei hij geen woord meer. "Dat is zijn recht en is geen bewijs van schuld", aldus de advocaat van Rudy. Rudy werd op 18 februari vrij gesproken bij gebrek aan bewijs. Doordat hij "bij twijfel aan schuld" is vrijgesproken kan hij echter geen aanspraak maken op enige vorm van schadevergoeding. Met andere woorden Rudy werd veroordeeld tot twee manden gevangenisstraf onvoorwaardelijk met aftrek van voorarrest, als je het op de keper beschouwd. Wat Gardiner betreft, hij kreeg 18 maanden gevangenisstraf. In de motivering van de rechtbank stelde de voorzitter dat "de tussenkomst van buitenlandse inlichtingendiensten geen inbreuk kan wettigen en dat de feiten die Gardiner ten laste werden gelegd de veiligheid in het geding kunnen brengen. Gardiner kondigde aan tegen deze uitspraak in hoger beroep te gaan. Dit is gebeurd. Tegen Rudy werd echter ook hoger beroep aangetekend. De uitspraak viel eind april, Rudy werd weer vrij gesproken, Gardiner werd veroordeeld tot 12 maanden met aftrek van al het voorarrest. Van de zomer loopt hij dus gewoon weer vrij rond. Een grof staaltje van juridiese doofpotterij.

Hoofdstuk 2

John Wood: spion, paljas of provokateur?

In het licht van de gegevens die we hebben, kunnen we slechts een klein gedeelte van het leven van John Wood/Gardiner verifiëren. Hij blijft voor een gedeelte een raadsel, omdat we nu eenmaal niet over de middelen beschikken om zijn verleden goed uit te zoeken. Maar we kunnen een poging doen.

Voor ons valt Wood's leven uiteen in twee delen: het eerste, vòòr zijn komst naar Nederland en het Vredesaktiekamp (VAK); het tweede daarna. Slechts de tweede periode is door onszelf (gedeeltelijk) controleerbaar. Al de andere informatie die we hebben is uit de koker van Wood zelf afkomstig. Gedeeltelijk uit gesprekken met hem, of anders via gesprekken of briefwisselingen met mensen waarmee we contact legden, op basis van informatie die van Wood afkomstig was. Daarom kunnen we over het totaal van zijn leven alleen spekuleren en zijn we slechts zeker van een aantal zaken in de periode december 1983 tot heden. De lezers/essen van dit verhaal doen er goed aan om dit gegeven in gedachten te houden.

De getrainde professional

Sommigen verkondigen de mening dat Wood een professional, een beroepsagent was. Dat zou bewezen zijn door het feit dat hij de mensen op een verschrikkelijke slimme manier in de maling heeft genomen en misbruikt heeft. Vast staat dat hij kan liegen dat het gedrukt staat, dat hij zeer overtuigende verhalen kan vertellen en dat hij erin slaagde om zeer snel het vertrouwen te winnen van diverse mensen in de radikale vredesbeweging. Wood werd in eerste instantie binnen en buiten het VAK vertrouwd. Na een periode van toenemend wantrouwen viel hij door de mand, maar zijn 'konfessie' op 19 april leidde tot verdeeldheid bij de mensen. Sommigen wilden hem in feite nog beschermen, omdat hij zo overtuigend was 'doorgeslagen'. Later is gebleken dat hij geen enkele nuttige informatie over geheime diensten heeft doorgegeven. Ook niet bij latere gelegenheden. Toch bleek herhaaldelijk dat hij zeer goed wist wat hij vertelde: hij had altijd een verklaring gereed voor voorkomende tegenstrijdigheden of lakunes. In crisissituaties stelde hij zich bikkelhard op: dit gebeurde in de nacht van de 'konfessie' (19-20 april) toen hij weigerde om een VAK-bewoner

mee te laten gaan met hem en de journalisten. Het bleek weer in Amsterdam op 20 april toen hij daar enigszins in het nauw gebracht was en nog een keer bij een konfrontatie met een aantal mensen van de rekonstruktiegroep (die deze brochure geschreven heeft) op 13 mei 1984 (zie het verslag in Bluf, 17 mei 1984). Ook in de gevangenis was hij zeer volhardend: ondanks het feit dat hij zich afhankelijk opsteld in zijn korrespondentie naar buiten toe, wezen de hongerstaking (september-oktober 1984) en zijn langdurig verzet tegen uitlevering aan België, op een grote vastbeslotenheid.

Voor een aantal waarnemers(ers) reden om te stellen dat we hier met een professionele spion te maken hadden: goed getraind in infiltratietechnieken, psychologie, zelfverdediging enzovoorts. Ook zijn niet geringe organisatietalent (helpen met en zelfs het intiëren van akties) wezen daarop. Bovendien was hij bezig in minstens vier steden (Utrecht, Amsterdam, Den Haag en Groningen) kontakten te leggen, en niet alleen in de radikale vredesbeweging, doch ook in de kraakbeweging.

Toch pleiten er wel argumenten tegen het 'beroeps' zijn. Wood heeft zich namelijk af en toe helemaal niet als een geheim agent gedragen: hij vertelde bijvoorbeeld dat hij telefonies toegang had tot alle dossiers van de VAK-bewoners(ers). Dit is zeer vreemd en ongebruikelijk, omdat het beter is om een spion geen extra informatie te geven naast wat hij

SWAT-TEAMS

SWAT betekent Special Weapons and Tactics. Het is een begrip dat betrekking heeft op politie-eenheden; dus geen militair begrip. Het eerste SWAT-team werd in 1967 geïntroduceerd bij de politie van Los Angeles om een antwoord te hebben op sluipschutters, politieke moordaanslagen en dreigende stadsguerilla. Sinds die tijd zijn op alle nivo's van de Amerikaanse politieorganisatie SWAT-teams opgezet. Ook de FBI heeft ze en organiseert tevens de training voor SWAT-teams op de politie-academie van Quantico in Virginia.

Een SWAT-team kan bijvoorbeeld bestaan uit vijf man, een commandant, een verkenner, een waarnemer, een scherpschutter en een man voor de achterhoede. De grootte van het team kan variëren. In elk geval moeten de functies onderling verwisselbaar zijn, iedereen moet in principe alles kunnen. Tot de standaarduitrusting behoort een scherpschutters geweer, een machinepistool, traangas en andere granaten. SWAT-teams kunnen gebruikt worden bij ontruiming, met name als men denkt dat de tegenstander bewapend is, bij arrestatie van bewapende tegenstanders in open terrein en bij gijzelingssituaties. Ze moeten snel ter plaatse kunnen zijn en hebben dus een hoge graad van paraatheid (bijvoorbeeld één volledig team permanent beschikbaar volgens een roulatieschema).

Literatuur:

The Iron Fist and the Velvet Glove, Center for Research on Criminal Justice, Berkeley, 1975 (er is een recentere editie).

Dobson en Payne, Terror! The West fights back, Macmillan, London, 82. SWAT, Special Weapons, Knipselkrant, Groningen, 1984, pag 1904-1907.

in zijn 'doelgroep' te weten komt. Hij zou immers wel eens blij kunnen geven van zijn extra kennis en zichzelf dus verraden. Bovendien is het van belang voor een inlichtingendienst om meerdere onafhankelijke bronnen met elkaar te vergelijken. Daarvoor is het noodzakelijk dat de spionnen zo weinig mogelijk informatie van buiten krijgen. Veel zaken waarvan Wood vertelde op 19 april en in de nacht van 13 op 14 mei kloppen ook niet. 'Fysiological Scientology', de opleiding die hij zou hebben genoten op de Los Angeles State University, bestaat niet. Hij beweerde lid te zijn van een SWAT team. Elk groot politiekorps in de Verenigde Staten heeft een SWAT eenheid, bedoeld voor terrorisme bestrijding. (SWAT staat voor 'Special Weapons and Tactics') Deze SWAT teams worden haast nooit in het buitenland ingezet. Ons zijn geen gevallen bekend van SWAT spionage operaties. Daarnaast zegt Wood dat hij lid is van de National Security Agency (NSA), Amerika's grootste spionage organisatie. Maar zijn kennis van die organisatie was gebrekkig. Bovendien is het niet waarschijnlijk dat mensen van de NSA gebruikt zouden worden om te infiltreren in een Europese vredesbeweging. Misschien is hij wel ingezet om de bewa-

NSA: EEN ZEER GEHEIME AFLUISTERDIENST

De National Security Agency is een Amerikaanse geheime dienst die veel minder in het nieuws komt dan de CIA, maar groter is dan alle Amerikaanse inlichtingendiensten bij elkaar.

De NSA is belast met het onderscheppen en analyseren van internationaal berichtenverkeer, met name ook dat gedeelte dat in code verloopt. Daarnaast is een taak van de NSA om de verbindingen van de NSA zelf te beschermen tegen afluisteren.

De NSA werkt met reusachtige computers om vijandelijke en bevriende kodes te breken en heeft een dikke vinger in de pap bij het Amerikaanse militaire satelliet programma. De NSA is herhaaldelijk betrappt op het afluisteren en onderscheppen van internationaal telefoon- en telegraafverkeer van Amerikaanse burgers.

Er zijn geen aanwijzingen te vinden dat infiltratie in actiegroepen tot het normale werk van de NSA zou behoren. Een uitspraak die een beetje in de richting komt werd gedaan door Dr. David Kahn (redakteur van het blad Newsday) op een bijeenkomst van het Consortium for the Study of Intelligence in 1981. Hij zei: "Binnen de Verenigde Staten is de National Security niet bevoegd om berichtenverkeer van terroristen te onderscheppen; dit kan alleen op bevel van het ministerie van justitie. Maar internationaal gezien zijn terroristen een legitiem doelwit voor de National Security Agency." Hierbij te bedenken dat de term 'terrorisme' in deze kringen een zeer brede betekenis kan hebben en kan slaan op elke groep die niet in principe gewelddoos is.

Een filiaal van de NSA, genaamd 'NSA-Europe' zou volgens een DDR-bron in Frankfurt am Main gevestigd zijn. (Zie Julius Mader, CIA in Europa; uit Knipselkrant, Groningen, 1984 blz 1391-1396)

Literatuur:

zie onder Consortium for the Study of Intelligence

king van Woensdrecht te testen; dat zou een direkt NSA belang zijn omdat in het voorjaar 1984 een aantal kommunikatiesystemen werden getest op Woensdrecht. (zie hiervoor een artikel in AMOK 2/1984)

Wood beweerd in zijn diverse verklaringen (19 april, 14 mei) dat hij bij allerlei zaken betrokken is geweest, waaronder: infiltratie in de Amerikaanse anti-Vietnam oorlogsbeweging; wapensmokkel vanuit het Amerikaanse leger in Europa; organisatie van Amerikaanse deserteurs in de Verenigde Staten en Canada; drugsmokkel in Griekenland en Italië naar de BRD via de Amerikaanse marine en leger; onderzoek naar de moord in Kent State universiteit door de Nationale Garde op vier studenten; infiltratie en wapensmokkel bij de IRA; en tenslotte infiltratie van de Westeuropese vredesbeweging. Om het zachtjes te zeggen: zelfs James Bond had een harde dobber eraan gehad om dit alles te doen. Op basis van wat we weten van inlichtingendiensten kunnen we rustig zeggen dat dit verhaal onzin is. De verschillende 'inzet' verhalen gaan over zulke verschillende milieus dat één spion ze nooit zou hebben kunnen afhandelen. Bovendien zouden heel verschillende inlichtingendiensten hiervoor worden ingeschakeld.

Tenslotte: als Wood zo een beroeps was, waarom dan de vertederende 'konfessie' scene op 19 april, waar veel van de aanwezigen blijkbaar van onder de indruk waren? Was het dan allemaal toneelspel? Maar

CONSORTIUM FOR THE STUDY OF INTELLIGENCE

Op enkele plaatsen in dit hoofdstuk hebben we gebruik gemaakt van de reeks Intelligence Requirements for the 1980's van het Consortium for the study of Intelligence. Het is een klub die in 1979 is opgezet om konferenties te organiseren over het werk van de inlichtingendiensten.

Het is een ultra rechts gezelschap dat in het algemeen pleit voor grotere bevoegdheden voor inlichtingendiensten en deels de klok wil terugdraaien tot de periode voor de val van Nixon toen de diensten vrijwel konden doen wat ze wilden. Van het Consortium maken vooral deel uit: medewerkers en ex-medewerkers van inlichtingendiensten, rechtse academici en journalisten, en een enkele politicus.

Er zijn tot nu toe een vijftal boeken gepubliceerd die allemaal de neerslag zijn van konferenties die door de klub zijn gehouden. Het is een bron die met de nodige voorzichtigheid moet worden gehanteerd, maar af en toe toch wel wat aan kennis oplevert over begrippen, definities, procedures en werkwijzen van inlichtingendiensten.

Literatuur over Consortium en NSA:

NSA, Uncle Sam's grote oren in Amok 1984 nr 2; dit is een bespreking van het boek van James Bamford, The Puzzle Palace, Boston, 1982.

Clandestine Collection (red. Roy Godson) uit de reeks Intelligence Requirements for the 1980's, National Strategy Information Centre, Washington DC, 1982.

NSA, the biggest, in Covert Action 1980, geciteerd in Knipselkrant, Groningen, 1984, blz 906-911.

waarom is Wood er dan niet meteen vandoor gegaan, in plaats van het sluitende bewijs te leveren van de betrokkenheid van de BVD en dus ook de Nederlandse regering bij deze spionage affaire? Bij verschillende gelegenheden bleek dat Wood inderdaad in de problemen zat: hij zag niet zitten wat hij aan het doen was.

De free-lancer

Als hij geen beroeps was of is, was hij misschien een free-lancer. Elke inlichtingendienst gebruikt 'randfiguren', part-timers die af en toe informatie leveren die ze 'los' oppikken, of waar ze toegang toe hebben vanwege het lid zijn van een of andere organisatie. Dit zijn meestal ook maatschappelijk gezien randfiguren, die financiële problemen hebben, of een strafdossier bij de politie, of grote psychische problemen. Ze zijn meestal op een of andere manier kwetsbaar en dus vatbaar voor druk; als ze verdwijnen, is er niemand die daar om geeft en dus problemen zou kunnen maken via de publieke opinie. De vraag is: was Wood zo'n randfiguur?

Veel berichten wijzen daar enigszins op: volgens een advocaat in de BRD, een zekere Klein, zou een persoon genaamd Wood in 1979 opgepakt zijn

DRUGS ENFORCEMENT ADMINISTRATION: BEROEPSINFILTRANTEN

De DEA ontstond in 1973 op initiatief van president Nixon als een bundeling van een aantal op drugsbestrijding gespecialiseerde bureaus in het Amerikaanse overheidsapparaat. De DEA groeide als kool en in 1978 opereerden er al 2500 DEA-specialisten buiten de VS, vooral in Europa, Zuid-Amerika en Zuid-Oost Azië. Op dat moment waren er drie DEA-agenten vast gestationeerd in Den Haag, voor werk in Nederland en West-Duitsland. Het Europese hoofdkwartier zit in Parijs. Tussen 1974 en 1978 volgden 158 Nederlandse agenten en ambtenaren van justitie cursussen op het DEA hoofdkwartier in de Verenigde Staten. Een DEA-agent was docent op de politie-academie in Apeldoorn.

De DEA bedient zich van harde methodes: af luisteren van telefoons, huiszoekingen volgens het systeem 'binnen zonder kloppen' (waarbij nogal wat huisraad aan diggelen gaat) en aankoop van heriöne om door te dringen tot de hogere niveaus van de handel. Vooral dit laatste, waarbij wordt gebruik gemaakt van beroeps-infiltranten heeft de dienst in het buitenland nogal eens in opspraak gebracht. De praktijk begint echter ook in Nederland steeds meer ingang te vinden, vooral nadat de Hoge Raad in 1979 bepaalde dat een agent-provokateur in drugszaken niet strafbaar is als hij de dader niet tot het delikt heeft overgehaald.

Literatuur:

De under-cover-agent rukt op naar Nederland, Volkskrant 4-11-1978.
Duidelijkheid gevraagd over infiltratie politie, NRC 24-4-1985.

aan de Nederlands-Duitse grens voor het smokkelen van hasj. Volgens een andere bron in Ierland zou hij zich regelmatig schuldig hebben gemaakt aan diefstal. Volgens dezelfde Klein zou Wood een deal hebben gemaakt met de autoriteiten waardoor hij strafvermindering kreeg. Als gevolg van zijn informatie zouden een aantal drughandelaars zijn opgepakt, en zouden er vervolgens twee aanslagen op zijn leven zijn geweest in de gevangenis.

Deze methode nu, van strafvermindering in ruil voor informatie over belangrijke figuren in de drughandel, wordt veelal toegepast door de Drugs Enforcement Agency, een Amerikaanse overheidsdienst die spionage en infiltratietechnieken toepast. Wood heeft mogelijk ooit voor deze dienst gewerkt.

Volgens een persoon die gedurende een maand veel in zijn nabijheid verkeerde, zou hij nogal op zoek zijn geweest naar een hechter contact met mensen en zich emotioneel afhankelijk hebben opgesteld. Dit spreekt ook uit brieven die hij aan diverse mensen gestuurd heeft in zijn periode in een psychiatrische inrichting in Engeland en brieven uit de gevangenis in Nederland. Hij was voorts bekend met het drugwereldje in Amsterdam en wist hoe hij aan zijn spullen moest komen.

Dus moet je het houden op een 'vreedzame tuinkabouter' die af en toe wat informatie verkocht aan de meest biedende vrager? Daarop lijkt ook een ander gegeven te wijzen: Wood had een treinkaartje Kopenhagen-Fort William bij zich toen hij het Vredesaktiekamp in kwam. Het kaartje was twee maanden geldig, vanaf 3 december, en voor het eerste gedeelte van de reis was een plaats gereserveerd op de trein van Kopenhagen naar Amsterdam, die om 21.10 uit de eerste stad vertrok. Toen Wood het Vredesaktiekamp binnenkwam bezat hij dus nog een mogelijkheid om door te reizen, en wel naar een afgelegen stadje in midden-Schotland, schilderachtig gelegen aan de voet van Ben Nevis, Groot Britannië's hoogste berg. Een zwervende informant dus, die al reizend een kans ziet om informatie op te pikken en door te geven?

Maar waarom valt Mr. Wood uitgerekend eind 1983 bij het Vredesaktiekamp binnen, in de aanloop tot het kruisraketbesluit door de Nederlandse regering begin juni 1984? Een aardig strategies gekozen ogenblik voor een loslopend randfiguur om daar te gaan infiltreren.

De betaling lijkt ook te zijn tegengevallen. Als je van dit werk moet rondkomen dan heb je toch wel meer geld nodig dan die f160,- die Wood mocht ontvangen van de Binnenlandse Veiligheids Dienst, als we Minister Rietkerk mogen geloven. Je zou haast zeggen dat er hier sprake was van liefdewerk.

Toch ook vreemd dat de Amerikaanse ambassade haar stempel van goedkeuring geeft aan zo'n loslopende buitenstaander en hem doorschuift naar de BVD. Dat doe je toch niet met elke piet, jan of klaas die binnenloopt. Dat doet zeker de Amerikaanse ambassade niet, die toegang heeft tot de 'computerised central biographic files', opgeslagen in het CIA hoofdkwartier. Publicist Cord Meyer zegt hier het volgende over: "...the files maintained in CIA headquarters, and painstakingly built up over more than a quarter of a century, are a critical factor in determining the bona fides of new informants. Easily retrievable in these records are the case histories and identities of all the double agents, intelligence fabricators, and accomplished charlatans who have attempted to sell their spurious wares in the past." (uit "Facing Reality: From World Federalism to the CIA"; Cord Meyer 1980)

En dan is er nog de door Wood zelf toegegeven diefstal van de vliegtuigmunitie in Florennes, de 193 granaten. Waarom zulke risico's lopen, met de granaten aan de haal gaan, ze gebruiken om VAK bewoner-(st)ers te provoceren tot gewelddadigheden, als je alleen maar een parttime informant bent?

Dat provokatuer spelen deed Wood trouwens voortdurend: hij probeerde steeds in het VAK mensen zover te krijgen dat ze tot geweld overgingen en gaf ook praktische aanwijzingen daarvoor. De gestolen granaten waren slechts een logies (en misschien zelfs voorlopig) eindpunt in dat proces. Blijft over de mogelijkheid dat Wood via de publiciteit aan geld wilde komen: Nieuwe Revu betaalde f5000,- voor zijn verhaal, maar de betrokken verslaggever was ervan overtuigd dat Wood dit nodig had om ervan door te gaan na zijn 'bekering'; niet omdat hij zo zijn financiële slag sloeg.

Als hiermee de kous af was, waarom is Wood dan weer teruggekomen na zijn omzwervingen in Europa? Om vervolgens een nieuw verhaal aan het Algemeen Dagblad te verkopen (18 mei) en daarna in Engeland in een psychiatrische kliniek te belanden. Als Wood alleen op geld uit was, dan had hij toch maar beter kunnen maken dat hij wegkwam met zijn f5000,- en wegblijven.

Wood is misschien wel een randfiguur, maar een die door een andere macht 'gestuurd' werd: bovendien heeft hij ergens een aantal vaardigheden opgedaan om te doen wat hij deed. Dat brengt ons op de laatste theorie. Dat is er een die niet zozeer het bovenstaande vervangt, als wel aanvult. Laten we even aannemen dat Wood in ieder geval een loslopende informant was die af en toe zijn diensten verkocht. Om de rest van zijn gedrag te verklaren, moeten we een andere invalshoek hanteren. Daarvoor leent zich het edele schaakspel het beste.

De zwarte loper

'Zwart' heeft een enigzins dubbele betekenis: behalve dat het de kleur is van zowel anarchisme als fascisme, slaat het ook op de donkere wegen van het inlichtingenwerk. 'Zwarte' loper staat dus voor onbekende maar gestuurde indringer, gekontroleerd door de (onzichtbare) schaakspeler.

Een vollediger verklaring voor de gebeurtenissen is het beste te geven aan de hand van de 'keerpunten' van de gebeurtenissen. Die verklaring staat los van de gegevens die er zijn over Wood's onduidelijke verleden, maar houdt er wel rekening mee.

Het eerste grote evenement was de diefstal van Florennes. Daarover valt het volgende te zeggen. Wood heeft daar 193 granaten weggehaald, samen met twee of drie belgen afkomstig uit radicale hoek. (hoewel ook dit geenszins zeker is) De bewaking van dat gedeelte van de luchtmachtbasis, het munitieopslaggedeelte, was zeer laks. OP 28,29 en 30 maart 1984 bezochten Amerikaanse veiligheidsofficieren de basis.

De granaten werden dezelfde nacht naar Nederland overgebracht. Wood schrijft later vanuit de Belgiese gevangenis dat het niet zijn idee was om de granaten te pakken: hij en zijn mysterieuse Belgiese compagnons pakten gewoon wat er te pakken viel en transporteerden het naar Holland. Een gedeelte is snel teruggebracht, misschien op aanwijzing van de BVD die vond dat Wood buiten zijn boekje had gehandeld (op Amerikaanse aanwijzing?). Wood was desalniettemin behoorlijk trots op zijn buit: een aantal mensen in het kamp zijn er snel van op de hoogte gebracht door hem. Maar 180 stuks gingen snel weer weg, zij het niet meteen naar België. Pas op 11 april werden ze 'gevonden' langs een rijksweg bij Tessenderloo. Aangezien de BVD ze zeer waarschijnlijk in ontvangst nam, is het aannemelijk dat deze ze ook beheerd heeft tot de overdracht. Samenwerking dus, tussen de BVD en de Belgiese autoriteiten. Tegelijkertijd met het 'vinden' werden er twee Belgiese vredesactivisten opgepakt, als zijnde medeplichtig aan de diefstal. Dertien stuks bleven in het kamp achter. Waarom? Waarschijnlijk omdat er niet meer nodig waren voor Wood's bedoelingen in het VAK, namelijk om ze te gebruiken om mensen aan te moedigen tot geweld. Hij zegt zelf, en dit is gretig overgenomen door de pers, dat hij moest zoeken naar gewelddadige mensen, maar dat dit in de praktijk alleen kon door ze aan te zetten tot geweld. De dertien granaten zijn tussen 29 maart en 19 april 1984 systematies gebruikt als 'hulpmiddel' in het kamp en ook naar buiten; namelijk tijdens een interview met Folkert Jansma van het NRC-Handelsblad, dat op of omstreeks 5 april is afgenomen (doch pas twee weken later gepubliceerd, na de 'konfessie').

Twee dingen dus: de granaten gebruiken om aan te zetten tot geweld, en om de buitenwereld aan te tonen dat het kamp potentiëel gewelddadig was. Dit laatste element werd vooral bewerkstelligd door de uiterst slordige manier waarop Wood met de granaten omsprong. Hij liet ze in zijn caravan en zelfs eromheen slingeren; de wereld moest blijkbaar te weten komen dat er in het kamp met explosieven werd gewerkt.

Eenmaal terug in België speelden de andere 180 granaten ook een provokatieve rol: en wel naar de Belgiese vredesbeweging via de anonieme telefoniese tip die Jan van Dierendonck en Rudi Daems aangaf bij de politie.

In deze periode speelt ook de Volkel aktie, namelijk op 7 april. Deze slaagde omdat Wood niet de eindbestemming kende tot het te laat was om die nog door te kunnen geven aan de BVD. Hij had bij een eerdere aktie tegen Woensdrecht, op 18 februari, wel alles aan de politie door kunnen geven, met als gevolg dat deze klaar stond. Op grond daarvan begonnen in maart een aantal mensen uit de beweging Wood te wantrouwen. Hij zegt achteraf dat hij dit gemerkt had in de vorm van een grotere afstand tussen sommige mensen en hemzelf. Ook in april blijft dit wantrouwen voortbestaan, vooral als Wood veel mensen afloopt met zijn granaten.

Op 19 april, het tweede grote evenement, is het zover. Het wantrouwen is zodanig gestegen dat diverse mensen hem het kamp uit willen gooien. Wood weet dit, en komt zelf eerst met een zet, namelijk zijn uitgetypte 'konfessie' die na twee dagen aanleiding geeft tot grootscheepse opschudding en discussie in het kamp (zie hiervoor het hoofdstuk over de rekonstruktie). Er worden journalisten bijgeroepen en Wood bewijst die nacht dat hij inderdaad een informant is.

Waarom gaat Wood zover? De verklaring die hij die dag en die nacht

uiteindelijk uitschrift en op de band zet bij de journalisten is in veel opzichten klinkklare onzin. Maar zijn daad blijft recht overeind: namelijk het doorbellen van een gefingeerde aktie naar zijn kontakten, en de prompte reactie van de bewaking van Woensdrecht. Wat Wood doorbelde werd vertrouwd; hij werd niet beschouwd als de eerste de beste tipgever.

Wood doet dus zijn publiciteitstoer en gaat er vandoor, achtervolgd, zegt hij, door zijn opdrachtgevers van het 'NSA'. Die halen hem in, in de persoon van ene Lemmon, en stellen hem voor om in het openbaar te zeggen dat hij de boel belazerd heeft. Of hij zijn verklaring even wilde intrekken door naar een Amerikaanse ambassade te gaan en een perskonferentie te geven? Wood heeft dat niet gedaan, misschien omdat hij helemaal geen kontakt had gehad met Lemmon. Hoe dan ook, het verhaal klinkt ongeloofwaardig. Ten eerste omdat de reistijden niet kloppen; het zou onmogelijk zijn geweest om in de voor Wood beschikbare tijd in de trein naar Frankfurt te hebben gezeten op desbetreffende dag. Ten tweede omdat er normaliter geen perskonferenties op Amerikaanse ambassades worden gegeven door spionnen.

Maar het staat vast dat Wood zich gedroeg alsof de duivel hem op de hielen zat; na een tweede interview met de pers (waarin hij het heeft over 'Grade A surveillance', die niet bestaat) gaat hij er met een noodgang vandoor. Bijna alle mensen die hem toen zagen beschrijven hem als 'paranóia, nerveus, gespannen, konstant op zijn hoede' enz. enz. Wood stuurt op 7 mei een telegram uit Spanje naar een Nederlandse kennis, met de mededeling dat hij gewond is en zo snel mogelijk zal bellen.

Daarmee komen we op het derde keerpunt: Wood komt terug naar Nederland op 13 mei of misschien eerder en houdt een langdurig (afgedwongen) gesprek met een groep vredesaktivisten; nog steeds heeft hij het over zijn 'beroeps' geschiedenis, zijn lid zijn van een SWAT team en zo ongeveer alles wat hij kan verzinnen, inclusief misschien een paar werkelijke gebeurtenissen.

Maar nu gebeurt er iets vreemds. Op 3 mei was een Interpol dossier betreffende Wood/Gardiner op tafel gelegd door Minister Rietkerk tijdens een vergadering van de kommissie voor de Inlichtingendiensten van de Tweede Kamer (besloten). Aanwezig waren slechts de fractievoorzitters van PvdA en VVD: vooral Den Uyl's aanwezigheid was van belang, omdat deze overtuigd moest worden van het belang van het dossier. Hieruit bleek dat Wood een crimineel was, die niets gemeen had met een beroepsspion. Het dossier werd zorgvuldig 'gelekt' naar de pers, waardoor het publieke beeld van Wood verschoof van dat van een 'ontdekte spion' naar dat van 'betrapte crimineel'. Tegen de tijd dat Wood opnieuw Nederland binnenviel was zijn imago en daarmee zijn geloofwaardigheid danig aangetast. Dit bleek ook in de Tweede Kamer toen over de kwestie gedebatteerd werd op 16 mei: klein links liep te hoop tegen Minister Rietkerk, de PvdA was verontwaardigd omdat tenslotte haar eigen Minister, van Thijn, een voorganger van Rietkerk, beloofd had om geen spionage in de vredesbeweging meer toe te laten. Maar de minister wist zich heel aardig staande te houden in het licht van het Interpol-dossier, dat natuurlijk al bekend was bij de kamerleden.

Ziedaar de positie van Wood op de 16e mei; hij is teruggekomen naar Nederland in de stellige overtuiging dat hij daar rust kan vinden en binnen de kortste keren is hij gedegradeerd van beroepsspion naar

INFILTRANT IN VREDESKAMP 17-5-84 VK

Rietkerk geeft contact toe tussen BVD en Gardiner

Van onze verslaggever

DEN HAAG — Minister Rietkerk van Binnenlandse Zaken heeft gisteren in de Tweede Kamer bevestigd dat de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) contact had met de infiltrant John Gardiner in het vredeskamp in Woensdrecht. Dat contact was tot stand gekomen nadat Gardiner zich bij de Amerikaanse ambassade gemeld had en deze hem had doorverwezen naar de BVD. Gardiner tipte de inlichtingendienst over op handen zijnde acties.

In een spoeddebat over deze zaak, aangevraagd door de PPR, ontkende de minister dat het contact in strijd zou zijn met de herhaalde regeringsbelofte dat de Nederlandse inlichtingendiensten zich niet bemoeien met de vredesbeweging. Volgens Rietkerk blijft die belofte van kracht, maar is het heel iets anders als de BVD getipt wordt over voorgenomen gewelddadige acties. Het natrekken van informatie over gewelddadig optreden uit politieke motieven is wel degelijk een BVD-taak, aldus Rietkerk.

De linkse fracties in de Kamer toonden zich niet overtuigd van dit verschil, te meer daar Gardiner volgens hen als provocateur de meeste acties die hij doorgaf zelf had bedacht. Rietkerk ant-

woordde dat voor hem de informant zelf „niet relevant was”, alleen diens informatie en die bleek correct te zijn. De minister bevestigde dat de BVD de antecedenten van dit soort informanten niet onderzoekt, daarvoor zou de relatie met Gardiner ook te kort hebben bestaan. Hij zou ook niet in BVD-dienst zijn getreden, alleen enkele malen een vergoeding hebben gekregen voor reis- en telefoonkosten.

Volgens de minister was Gardiner in ieder geval geen Amerikaans agent. Zelf had de infiltrant gezegd te werken voor de Amerikaanse National Security Agency. Op vragen van de regeringsfracties van CDA en VVD wilde Rietkerk echter niet uitsluiten dat een „Nederland niet welgezinde inlichtingendienst” achter de zaak zit, met als doel de BVD in discrediet te brengen. „Ik heb daar geen informatie over, maar ik sluit zoiets niet uit. Het is denkbaar”, aldus de minister.

Misbruik

De aanvrager van het debat, het PPR-lid Lankhorst, oordeelde dat het „een over de kruisraketten weifelende regering goed uitkomt als de vredesbeweging in Woensdrecht verdacht wordt

MINISTER RIETKERK

gemaakt”. Hij sprak van criminalisering van de vredesbeweging. Rietkerk zou misbruik hebben gemaakt van de BVD-bevoegdheden door in te gaan op het aanbod van Gardiner. Lankhorst diende een motie in, waarin deze gang van zaken wordt afgekeurd. Die motie zal het dinsdag bij de stemming zeker niet halen, omdat de regeringsfracties tevreden waren met het antwoord van Rietkerk. De minister sprak op zijn beurt van een „verdachtmaking” van PPR-kant die hij ten stelligste ontkende.

krimineel. Om dit nog eens te bevestigen gaat ook de politie hem nu zoeken, na eerst een overduidelijk vertragende actie te hebben gevoerd. Om dit te bewijzen hoeft men alleen maar te denken wat er gebeurd zou zijn met een gemiddelde radicale vredesaktivist als hij betraapt zou zijn met dertien granaten in zijn caravan.

Maar op 16 mei 1984 staan de sterren verkeerd voor Wood. Die ochtend hangt hij lange tijd aan de telefoon, maar het is onbekend met wie. (Volgens Wood's eigen zeggen had hij kontakt gehad met zijn bazen). Een paar dagen later volgt een interview met het Algemeen Dagblad (na eerdere pogingen om andere kranten te pakken te krijgen voor zijn interview) waarin een nieuw verhaal ontstaat: Wood heeft het nu vooral over zijn BVD werk, de NSA is naar de achtergrond verschoven. En nu heeft hij een verleden als drug smokkelaar, niet als beroepsspion. Hij zou in dienst van de Amerikaanse Drugs Enforcement Agency zijn getreden in ruil voor strafvermindering; een straf die hij gekregen heeft voor de smokkel van hasj. Nog steeds heeft Wood zeer stoere verhalen over de gangsters die er allemaal gepakt zijn door zijn toedoen, maar zijn persoon is eigenlijk wat naar de achtergrond verschoven. Een van zijn verhalen wordt gecontroleerd door de interviewende journalist en wordt juist bevonden. Later zal Wood weer alles ontkennen, maar voorlopig is de verschuiving duidelijk. De Amerikanen moeten zo snel mogelijk vergeten worden, en verder mag er van alles gezegd worden.

Wood gaat er weer van door, deze keer richting Engeland. Waarom? Misschien een onderdeel van de deal met zijn vroegere bazen? Hoe dan ook, hij duikt op 22 mei weer op, via een telefoontje naar Nederland. Hij zit vast in een ziekenhuis in Huntingdon, in Engeland. Hij lijkt volkomen de klus kwijt te zijn; na overplaatsing naar een psychiatrische inrichting vat hij het plan op om te ontsnappen, doet dit en keert terug naar Nederland.

Wat is er in Engeland gebeurt? Wood beweert dat hij is platgespoten door de Britse geheime dienst en dat hij zich een hele periode net voor het ziekenhuis helemaal niet herinnerd. In Nederland volgt op 9 juni de laatste grote stap: Wood stapt naar de politie, om de rol van de BVD te onthullen, naar hij zegt. Daarvoor moet hij terechtstaan in Nederland, maar dit wordt belet door uitlevering aan België. In België volgt dan in januari het proces, onder de strenge leiding van rechter Deswattines. Deze zorgt ervoor dat geen enkele informatie over de betrokkenheid van de BVD (of andere inlichtingendiensten) bij de diefstal aan de orde komt: het gaat volgens hem slechts om de diefstal van de granaten, het hoe en waarom blijft buiten de rechtszaal.

Opmerkelijk is ook de manier waarop het gerechtshof haar onwelgevalige feiten negeert. De advocaat van Wood toont aan dat het Interpol dossier, dat zo een belangrijke politieke rol in Nederland gespeeld heeft, niet klopt. Er wordt iemand in beschreven wiens uiterlijk niet overeenkomt met dat van Wood: een andere kleur ogen en een gebrekkig gehoor.

De verklaring die Wood zou hebben afgelegd tegen Rudi Daems op het politiebureau in Hoogerheide blijkt niet door Wood ondertekend te zijn. Door de verhorende politie ambtenaar werd naar Binnenlandse Zaken in Den Haag gebeld om na te gaan of Wood's kontakt telefoon nummer met de BVD klopte. Ene Kievits, woordvoerder van de BVD, bevestigde dat dit telefoonnummer aan de BVD was gegeven en dat medewerkers van de dienst op dit nummer bereikt konden worden. Tevens bevestigde deze Kievits dat 'Hans', de kontaktpersoon van Wood, een BVD medewerker was. Aldus het procesverbaal van de politie te Breda, dd 27 augustus 1984.

Door het ontbreken van enigerlei bewijsmateriaal wordt Rudi Daems op 18 februari vrijgesproken (na reeds 2 maanden gezeten te hebben), maar Wood krijgt 13 maanden voor de diefstal. Hij gaat in beroep bij het hogere gerechtshof in Luik, waar de zaak op 26 maart voorkomt. Tegelijkertijd gaat ook de procureur in beroep: hij wil een hogere straf voor Wood en ook Rudi Daems alsnog achter de tralies.

Tenslotte vindt op 16 april de uitspraak in hoger beroep plaats; Rudi Daems blijft vrij en Wood's straf wordt verlaagd naar 12 maanden. Dat betekent dat hij een jaar na zijn inhechtenisneming in juni 1984 weer op vrije voeten komt. Een enigszins verbazingwekkende tegemoetkoming aan Wood. Of is hier, net als in 1979, een deal gemaakt tussen Wood en de autoriteiten?

Slot

Wood is nog steeds een raadsel. Met zekerheid kunnen we stellen wat hij minimaal was: een informant voor de BVD, ook een provocateur die

probeerde vredesactivisten tot gewelddadigheden te verleiden. Maar voor de rest kunnen we alleen 'geinformeerd' spekuleren. Dat doen we hier dus in de vorm van een serie stellingen. Bij die stellingen worden een aantal nogal vreemde en opvallende gebeurtenissen genoemd, interessant vanwege de tijd waarin ze plaatsvinden. Allen zijn op de een of andere manier in het voorgaande aan de orde gekomen.

De eerste stelling luidt dat Wood een free-lancer was. Daarmee bedoelen we dat hij niet in vaste dienst was van een inlichtingendienst, doch zijn diensten aanbood en in los-vast verband werkte. Daarop wijzen de volgende zaken:

- (1) Brief van Ierse bron over zijn verleden
- (2) Kaartje Kopenhagen-Fort William
- (3) Onkunde over een aantal kanten van de spionage-business

De tweede stelling: De VS waren betrokken bij de affaire en wel op grond van:

- (1) De periode van infiltratie: vlak voor het kruisrakettenbesluit. Zie ook het Gervasi rapport elders in deze brochure.
- (2) Doorverwijzen van Wood door de Amerikaanse ambassade
- (3) Het testen van kommunikatiesystemen op Woensdrecht vliegbasis in de periode januari-maart 1984
- (4) De aanwezigheid van Amerikaanse veiligheidsambtenaren op Florennes op 28,29 en 30 maart. Een aanwezigheid waarover de betrokken militair, Majoor Deluca, niet wilde praten met een journalist van de Wall Street Journal.

De derde stelling: Wood had grote psychische problemen: onzekerheid, de behoefte om zichzelf te bewijzen en aan vriendschap (althans gedurende de kamp periode).

- (1) Mensen die hen kenden zeggen dit, evenals een Ierse bron waar hij jarenlang verbleef, een kampbewoner en een Amsterdamse kennis waar hij veel mee omging.
- (2) Een psychologe die er bij is gehaald door de onderzoeksgroep, bevestigde dat Wood grote problemen had vanwege de tegenstelling tussen de boven genoemde behoeften en het infiltratiewerk waar hij mee bezig was.
- (3) Wood's handelen is gedeeltelijk irrationeel voor een spion volgens Phil Agee, een ex-CIA agent die door de onderzoeksgroep geraadpleegd is.

De vierde stelling: Er zijn een aantal pogingen gedaan vanuit de overheid om Wood voor te stellen als een man met een crimineel verleden, uit op eigen roem, geld enzovoorts. Dit om de aandacht af te leiden van zijn werkelijke rol en wel op een zeer belangrijk tijdstip, net voor het Nederlandse kruisrakettenbesluit.

- (1) Het Interpol-dossier dat voor een belangrijk gedeelte niet klopt
- (2) Het gebruik hiervan om de pers en het Nederlandse parlement in mei 1984 te overtuigen dat men geen geloof hoefde te hechten aan Wood's verhalen: hij was immers slechts een crimineel

De vijfde stelling: Er zijn vanuit diverse overheden en instanties pogingen gedaan om Wood en de veiligheidsdiensten uit de publiciteit te houden.

- (1) Het zeer trage optreden tegen Wood door de Nederlandse politie vanaf het bekend worden van de munitieroof
- (2) De snelle uitlevering aan België
- (3) Het optreden van de Belgische rechter en het justitiële apparaat dat er op gericht is om alle informatie over de betrokkenheid van de veiligheidsdiensten buiten de publiciteit te houden.

De zesde stelling: Wood is een kalkulerend mens. Hij doet elke stap op een zeer weloverwogen manier:

- (1) Zijn relaties met alle vredesactivisten zijn steeds zeer berekenend geweest. Hij vertelde niets dat hij niet wilde vertellen.
- (2) Hij handelde selektief: naar de meer op persoonlijke verhoudingen ingestelde mensen handelde hij persoonlijk om hun vertrouwen te winnen; de meer op actie gericht mensen werden aangemoedigd om verder te gaan in hun handelen.

De zevende stelling: Volgens een door ons geraadpleegde Belgische deskundige op het gebied van inlichtingendiensten hebben de Amerikanen Wood in de vredesbeweging laten infiltreren met een dubbele bedoeling: enerzijds om de Belgische en Nederlandse vredesbeweging met behulp van de granaten in diskrediet te brengen. Anderzijds om aan te tonen dat de (Belgische) bewaking van Florennes zo lek als een zeef was en dus maar beter aan de Amerikanen zelf kon worden overgelaten als de kruisraketten eenmaal aankwamen. Hetgeen inmiddels inderdaad is geschied. In deze opzet zou ook passen: het opzettelijk betrapt worden bij de diefstal. Dat wil zeggen, Wood had eigenlijk zichzelf en zijn kompanen moeten laten pakken, maar slaagde er niet in om dit op een overtuigende manier te doen.

Dezelfde deskundige beschikte over achtergrondinformatie op grond waarvan hij kon zeggen dat de informant Wood aanvankelijk door de Amerikanen aan de Belgische inlichtingendienst was aangeboden. Deze zouden het aanbod hebben geweigerd op grond van andere slechte ervaringen met dit soort informanten (op het gebied van de drugsbestrijding met name). De Nederlanders zouden er echter wel zijn ingetrapt.

Tenslotte dit: het hele gebeuren past zeer wel in de doelstellingen van de Amerikaanse Contra-Inlichtingen organisaties, dat wil zeggen operaties die niet alleen op de Russische KGB gericht zijn, doch ook op het infiltreren van 'terroristische organisaties'.

De relevante beleidsrichtlijn wordt aangehaald in 'What is Counter-intelligence', een paper van Arthur A. Zuehlke Jr., medewerker van het Defence Intelligence Agency in de Verenigde Staten. (in het boek 'Intelligence Requirements for the 1980's: Counter-Intelligence'). Aangeduid als 'Executive Order 12036' en van kracht sedert januari 1978, staat hierin het volgende: De bedoeling van Counter-Intelligence is "...to protect against espionage and other clandestine intelligence activities, sabotage, international terrorist activities or assassinations conducted for or on behalf of foreign powers, organisations or persons, but not including personnel, physical, document or communications security". (pag.24)

De laatste toevoeging zou mogelijkerwijs Woensdrecht uitsluiten wat betreft verbindingen beveiliging, maar dit is een inperking van de

aktiviteiten van Counterintelligence die toen formeel doorgevoerd werd. De vraag is of dit ook voor de praktijk gold. Zeker gezien de verdere omschrijving die Zuehlke geeft van de taken van Counterintelligence: "Countering hostile foreign intelligence and security services is but one responsibility of CI. International terrorism and other hostile acts emanating from foreign sources are included as well. The definition makes clear that CI is directed against foreign threats only." (pag.25)

De Amerikanen gaan er van uit dat een club zoals het Vredesaktiekamp een voedingsbodem is voor terrorisme, eventueel gericht tegen militaire organisaties en instellingen. Dit is ook meerdere malen door Wood beweerd.

Tegelijkertijd is bijvoorbeeld de CIA er niet vies van om zelf eventueel terroristen te creëren, of rechtse terroristen uit fascistiese organisaties te gebruiken voor terreurdaden.

Binnen deze logika past een operatie om informatie te verzamelen op een strategiese plek binnen de vredesbeweging: namelijk het Vredesaktiekamp. En eventueel ook het stimuleren van radikalere acties in de richting van terreurdaden om daarmee de vredesbeweging te blameren en dus politiek te neutraliseren.

Om iets dergelijks te bewerkstelligen kan je een ervaren agent er op af sturen; maar dit kan resulteren in lelijke diplomatieke incidenten als hij ontdekt wordt. Je kan ook een free-lance informant gebruiken, die ooit misschien in inlichtingendienst werkzaam is geweest maar het de laatste tijd moet hebben van losse klussen. Het liefst iemand die zelf kwetsbaar is en dus onder druk gezet kan worden, met de belofte van verminderde straf, mocht hij het gevang in gaan. En bovendien iemand die nogal verwaand is en zichzelf graag als een spil in de gebeurtenissen ziet. Zo iemand, zo een zwarte loper, was misschien John Paul Wood. Behalve voor één ding: hij was niet alleen een kwetsbaar iemand (via Interpol dossiers e.d.); hij had ook grote psychische problemen als gevolg van de situatie waarin hij ingezet werd. Men rekende niet op een Grote Konfessie zoals op 19 april 1984 plaatsvond. Want ook inlichtingendiensten maken fouten.

Hoofdstuk 3

De BVD op zoek naar vijanden

Nederland heeft op spionagegebied in de periode 1918-1940 weinig op haar naam staan. Volgens mensen die in die periode voor een inlichtingendienst werkten, begonnen ze na de oorlog pas wat voor te stellen. Door andere landen werd Nederland voor de oorlog echter wel al als een broei-nest van spionageactiviteiten gezien. Het was hier gemakkelijk om aan materiaal te komen en er waren vele afnemers van berichten. De Engelse geheime dienst had in Rotterdam een hele organisatie, die onder leiding stond van een gewezen Nederlandse politie-ambtenaar, ook de Fransen hadden hier een dienst. Zo bleek na de tweede wereldoorlog ook Duitsland in Nederland een uitstekend georganiseerd buro te hebben.

Wat Nederland zelf aan geheime diensten bezat was een onderbemande GSIII, een sektie van de Generale Staf (militaire inlichtingendienst) en de plaatselijke Politie Inlichtingendiensten (PID-s). Die opgericht werden nadat Troelstra, overigens op grond van een verkeerde beoordeling van de situatie, in 1918 de revolutie in het Parlement had uitgeroepen. De GSIII was belast met de contra-spionage, d.w.z. met de beveiliging tegen vijandelijke spionage en met het in de gaten houden van de stemming onder het personeel in het leger. Twee officieren hadden de leiding van dit buro. Ze bezaten geen landelijke bevoegdheden en kregen bijna geen geld. Voor informatie waren ze aangewezen op de goodwill van de PID-s van de gemeentelijke politiekorpsen. De PID-s, die nu nog bestaan, hebben en hadden tot taak het in de gaten houden van extremisten in hun gemeenten. Terwijl spionage, omdat het een strafbaar feit is, ook tot hun taak behoorde. Mr. L. Einthoven, in de jaren dertig hoofdkommissaris van politie te Rotterdam, en later oprichter van de BVD, schrijft hierover: "Met mijn Indiese ervaring richtte mijn belangstelling zich terstond na mijn intrede in de politie op de inlichtingendienst. Tijdig gewaarschuwd worden voor dreigend gevaar is essentieel. Hoofdinspekteur Bennekens, had de leiding van drie of vier rechercheurs, die de hele inlichtingendienst vormden voor een stad van 600.000 inwoners. Het aantal werd dus verdubbeld. Al enkele maanden later hadden we er profijt van". (1) Einthoven bedoelt hiermee de onlusten die in Rotterdam uitbraken tegelijk met het Jordaanoproer. "Enkele uiterst linkse groeperingen van communistiese en anarchiestiese partijen zagen na het

uitbreken van de relletjes in Rotterdam een vruchtbaar terrein voor verdere agitatie en besturen kwamen dan ook bijeen om leiding te geven aan het oproer. Er werden pamfletten gedrukt om de bevolking aan te zetten tot het plegen van strafbare feiten maar dankzij de pas uitgebreide inlichtingendienst van ons korps waren we van de plannen terstond op de hoogte". Het oproer werd dan ook flink de kop ingedrukt. Straten werden afgezet, scherpschutters op daken e.d. En dit alleen om strafbare feiten waartoe de bevolking werd aangezet te voorkomen.

Britse snit

Op 13 mei 1940 vertrokken in vliegende vaart regering en Koningshuis naar Londen. De GSIII vertrok mee en vergat in de haast het hele archief waardoor elk contact met bezet Nederland tot de onmogelijkheden behoorde. Een groot probleem voor de regering en Koningin die juist op de hoogte wilden blijven van de ontwikkelingen in het bezette Nederland om toch ooit eens terug te kunnen keren. Bij Koninklijk Besluit werd op 19 juni 1940 de eerste in een reeks Centrale Inlichtingendiensten (CID-s) opgericht. (Niet te verwarren met de huidige CID-s). Het hoofd werd ex-commissaris van politie F. van 't Sant. Geen toeval, dat een ex-commissaris deze functie kreeg, gezien de positie van de politie binnen de inlichtingendiensten voor 1940. Naast van 't Sant maakte Colonel Rabagliatti van de Engelse Secret Intelligence Service (SIS) de dienst uit. De CID werd hoe kan het anders, Brits georganiseerd, de gevolgde methoden waren Brits en de opleiding van de agenten was in Britse handen. Het enige wat niet Brits was waren de agenten zelf die gerekruteerd werden uit gevluchtte Nederlanders uit o.a. Nederlands Indie, Noord en Zuid Amerika en Zuid Afrika. Taak van het CID was het inwinnen van inlichtingen over het bezette Nederland en kontakten leggen. De eerste CID ging al na ongeveer een jaar ter ziele. De oorzaken waren problemen met de agenten en met de SIS. Er volgden nog een paar pogingen die allemaal nog minder lukten ten dele doordat de kontakten in Nederland geïnfiltreerd werden door duitse agenten (het zogenaamde England Spiel).

Op 28 november 1942 ging Buro Inlichtingen (BI) van start. Hoofd werd majoor Broekman en later toen de dienst een afdeling in Eindhoven kon openen, majoor Somer. BI resorteerde onder het ministerie van oorlog. Ze nam de taak van de CID-s over en begon tegelijkertijd kontakten te leggen met de geallieerden. BI steunde orthodox gereformeerde verzetsgroepen in Nederland die het vooroorlogse systeem weer terug wilden en pro-koningshuis waren. Sommige verzetsgroepen kregen extra onder-

steuning, zoals de Orde Dienst (OD), ook wel de oranje-fascisten genoemd. Somer zelf had voordat hij in Engeland landde, bij de OD gezeten. Tegelijkertijd met BIng ging Buro Militaire Voorbereiding Terugkeer (MVT) van start. MVT werkte nauw samen met de Engelse Special Operations Executive (SOE) die gelineerd was met de Amerikaanse OSS de voorloper van de CIA. Zo liepen Nederlandse inlichtingendiensten over in de Amerikaanse. MVT en SOE probeerden het moreel van de vijand aan te tasten door o.a. sabotage akties te plegen en de illegale pers te stimuleren. Ze leverden wapens aan het verzet en verzamelden gegevens over de vijand om toekomstige krijgsverrichtingen voor te bereiden.

Dreigende chaos

In september 1944 verhuisde een groot deel van BI naar bevrijd Zuid Nederland en vestigde zich in het Van Abbemuseum in Eindhoven. Het was er een komen en gaan van koeriers en afgezanten. Militaire berichten werden aan de lopende band verwerkt voor het Canadeese leger, dat een onderdeel van haar militaire inlichtingendienst in hetzelfde gebouw had gevestigd. In september 1944 werd bij geheim Koninklijk Besluit voorgeschreven hoe de dreigende chaos na de bevrijding in goede banen moest worden geleid. In deze kontekst werd in mei 1945 het Bureau Nationale Veiligheid (BNV) opgericht. De organisatie werd toevertrouwd aan de al eerder genoemde Mr. L. Einthoven, die zeer goede kontakten met het Koninklijk huis, met name Prins Bernhard onderhield. Dat hij één van de oprichters was geweest van de Nederlandse Unie, die in de oorlog al in opspraak was gekomen wegens kollaboreren met de vijand, vond men niet belangrijk. De taak die het BNV kreeg was het overnemen van de door de vijand achtergelaten spionnen, saboteurs en propagandisten die door de geallieerden gevangen genomen waren. Het BNV had geen opsporingsbevoegdheid, de delinkwenten werden door de Politieke Opsporingsdienst gearresteerd. Daarnaast kreeg BNV de taak de politieke betrouwbaarheid in het Nederlandse leger (oorlogsvrijwilligers voor Nederlands Indie) en van mensen die Nederland tijdelijk (!) wilden verlaten te onderzoeken. Tevens moest ze nagaan of er hetzij vanuit extreem rechtse, hetzij extreem linkse hoek binnenlands politiek gevaar dreigde. Een taak die gezien de loopbaan van Einthoven eerder in de extreem linkse hoek dan de rechtse hoek gezien moet worden. Het BNV kreeg al snel te kampen met problemen. De rol die de PID-s voor de oorlog speelden gaf de rechercheurs bij deze diensten nog steeds het idee op spionnenjacht te moeten, waarbij ze zich niet stoorden aan de activiteiten van het BNV. Men zag zich genoodzaakt om op 8 augustus 1949 bij ge-

heim Koninklijk Besluit de boel te reorganiseren. De Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) ontstond en tegelijkertijd de Buitenlandse Inlichtingendienst (BID), Landmacht Inlichtingendienst (LAMID), Marine Inlichtingendienst (MARID), en Luchtmacht Inlichtingendienst (LUID). In 1973 werden opnieuw met een Koninklijk Besluit, maar dan in het openbaar enkele kleine wijzigingen in de bevoegdheden aangebracht.

Het rode gevaar

Wat voor 1940 ontbrak was een centrale, deskundige staf, die de brokken informatie snel kon samenvoegen, die de bevoegdheid had om landelijk te opereren en niet bij gemeenten hoefde aan te kloppen voor informatie. Internationale samenwerking was een noodzaak "...om te komen tot uitwisseling van gegevens over een wereldomvattende beweging, die vanuit enkele centrale punten (Moskou en later Peking) gedirigeerd wordt", aldus Einthoven. Na de oorlog nam het rode gevaar de plaats van de nazi's in. Het BNV en later de BVD werd deze deskundige staf, die over onze veiligheid ging waken onder toezicht van zijn stichter Mr. L. Einthoven.

Uit het Koninklijk Besluit van 1973 wordt duidelijk waar de BVD zich mee bezig dient te houden. Voornaamste taken zijn het instellen van antecedenten- en veiligheidsonderzoeken voor overheidspersoneel en het bijhouden van 'staatsgevaarlijke' groepen of individuen. Dat de BVD informatie levert op verzoek van andere inlichtingendiensten is gebleken uit het enige tijd geleden bekend geworden confidentiele rapport van de Luchtmacht Inlichtingendienst. In dit rapport zit een hoofdstuk dat door de BVD geschreven en ondertekend is. (2) Naast deze taken heeft de BVD een coördinerende functie, precies zoals Einthoven het heeft gewild. Ze onderhoudt ook de contacten met buitenlandse bevriende diensten waar MVT in de oorlog mee was begonnen. Deze contacten vormden een belangrijk onderdeel in de strijd tegen het 'rode gevaar'. De BVD is de CIA dan ook altijd terwille geweest. Informatie werd niet eens altijd op verzoek geleverd maar zelfs op eigen initiatief. Zo worden ook wel eens Nederlanders verzocht opdrachten uit te voeren voor de BVD, waarbij de BVD niets meer dan een tussenpersoon vormt voor de CIA. Een voorbeeld hiervan is het verhaal van Will Gunnewegh die in opdracht van de BVD in het Oostblok foto's maakte van vnl. militaire objecten. Gunnewegh kwam na heel wat zoekwerk er achter dat hij indirect voor een inlichtingendienst van de NAVO moest hebben gewerkt. (3) Het omgekeerde geval kan zich natuurlijk ook voor doen. Een buitenlander of agent van een buitenlandse dienst zou in Nederland via een omweg voor de BVD kunnen werken. Is dit mis-

schien de reden waarom Gardiner in een van de verhoren verklaarde nooit geweten te hebben voor de BVD te hebben gewerkt en dat hij dit pas uit de mond van minister Rietkerk vernam?

De BVD heeft geen opsporingsbevoegdheid. Uit het derde verslag van de commissie voor inlichtingen- en veiligheidsdiensten uit 1973 wordt uit de doeken gedaan waarom niet. "Dat de politie een andere taak heeft, namelijk de handhaving van de openbare orde en de opsporing van strafbare feiten, dan de BVD, en dat de politie voor de BVD-taak dan ook niet geëigend is. Bovendien heeft men in 1949 zeer bewust gekozen voor een afzonderlijke Binnenlandse Veiligheidsdienst zonder opsporingsbevoegdheid als bedoeld in het Wetboek van Strafvordering, náást de politie, omdat men elke gedachte aan een 'gestapo-achtig' apparaat bij voorbaat wilde uitbannen". "De taak van de BVD is het inlichten van de regering; die van de politie is het opsporen van strafbare feiten". Het is echter maar de vraag of de BVD opsporingsbevoegdheid nodig heeft gezien de samenwerking met de PID-s. Want "politie-abtenaren die werkzaamheden verrichten voor de BVD - dus niet BVD-ers zelf - houden hun gewone opsporingsbevoegdheden". Dus toch een gestapo-achtig apparaat? vraagt de PSP zich af. (4) Samenwerking tussen BVD en andere inlichtingendiensten is dus noodzakelijk voor het goed functioneren van de BVD.

Hier mankeert vaak nog het een en ander aan. Het grootste probleem is de autonomie van de PID-s. Dit strekt zich ook uit naar de politieke verantwoordelijkheden. De burgemeester als hoofd van de politie is verantwoordelijk voor de PID. De minister van Binnenlandse Zaken is verantwoordelijk voor de BVD. Het probleem doet zich voor als PID-ers werk doen voor de BVD. Als er in de gemeenteraad vragen worden gesteld over de PID kan men zo verwijzen naar Binnenlandse Zaken en andersom, worden er in de kamer vragen gesteld over de BVD dan verwijst men naar de verantwoordelijke burgemeester. Op dit moment bestaan er 28 inlichtingendiensten in de distrikten van de rijkspolitie en 125 PID-s binnen de gemeente politie.

Extremisten

Terugkijkend op de geschiedenis is het duidelijk dat de BVD vaderlandslievende en koningsgezinde mensen in dienst heeft. Mensen die heel goed weten wat hun verantwoordelijkheden zijn in onze z.g. parlementaire democratie en die vinden dat dit systeem koste wat kost in standgehouden moet worden. Op dit moment zijn er 700 vaste medewerkers in dienst van de BVD; volgens het hoofd van de BVD de Haan werken die vnl. op het

kantoor aan de Kennedylaan te Den Haag. De Haan zelf werkte voor dat hij hoofd werd bij de BVD voor de belastingdienst. Zelf zegt hij hierover "Kuipers het vorige hoofd van de BVD, zocht iemand met een recherche-achtige achtergrond, iemand met een onderzoekende mentaliteit. Bij de belastingdienst komt het ook neer op de vraag in hoeverre je ingrijpt in iemands privébelang teneinde het algemene belang, het vullen van de schatkist, te dienen. Kuipers vond dat dat hier ook op ging. Het snuffelen en wroeten, zoals dat graag genoemd wordt, in privé zaken wordt je geacht te doen met het oog op een groter belang, dat van de rechtsstaat en de democratie".

Voor de oorlog werden door de PID-s in hun gemeenten extremisten in de gaten gehouden. Nu houdt de BVD zich bezig met de contra-spionage, terreurbestrijding en de controle van politieke extremisten. Er is dus weinig veranderd in de loop der jaren. Het woord extremisten is ontzettend rekbaar, zeker als het door klubjes als de BVD wordt gebruikt. De laatste tijd komen er steeds

De Rode Jeugd

"De Rode Jeugd was een groep werkende jongeren in Eindhoven, die ontstaan was onder invloed van de gebeurtenissen in Vietnam, de provo-beweging en Mei '68 in Frankrijk. Van alle aantijgende berichten in de kranten over de bomaanslagen door de Rode Jeugd gepleegd, en andere gewelddadige activiteiten blijkt het volgende waar te zijn: Er werd door de Philips-actiegroep Eindhoven een halfslachtige poging ondernomen om één miljoen gulden los te krijgen van Philips ten behoeve van het Grieks verzet. In die tijd, 1969, had Philips een grote order gekregen van de fascistische junta van Griekenland om kleurentelevisies te verkopen. De actiegroep, die ideologisch nauw met de Rode Jeugd verbonden was, dreigde met sabotage-acties in de Philipsvestigingen, als men de één miljoen gulden niet kreeg. Er werd niet gesaboteerd. Philips kwam niet met één miljoen over de brug. In 1971 werd door de Rode Jeugd de dienstauto van de hoofdcommissaris van politie in brand gestoken" (34).

De BVD is zich met de zaak gaan bemoeien en doet dat nog steeds. In 1973 stelde toenmalig Tweede Kamerlid voor de PSP Bram van der Lek vragen over deze bemoeienissen (35). Van der Lek informeerde naar het feit dat een minderjarige jongen door de BVD was ingeschakeld om als informant op te treden, en of het waar was dat die jongen zelf in ruil daarvoor seponering van een tegen hem lopende strafzaak had gekregen. Bovendien werd gevraagd of het waar was dat de jongen had moeten trachten via listige kunstgrepen vingerafdrukken van een prominent lid van de Rode Jeugd op een vuurwapen te krijgen, zodat daarmee de relatie Rode Jeugd-wapengebruik gesuggereerd kon worden. Zoals gewoonlijk werd alles ontekend en de zaak doorgeschoven naar de vaste Kamercommissie.

Ondanks het feit dat de Rode Jeugd al-

lang en breed is opgeheven, is de BVD haar ex-leden jarenlang hardnekkig blijven vervolgen. Niet alleen de twee Eindhovense PSP-leden werden in de gaten gehouden, ook een voormalig lid, dat inmiddels in Den Haag woonde, is elf jaar lang bespioneerd en afgeluisterd (36). De VPRO-radio kwam hierachter doordat zij benaderd was door de dochter van de vrouw, die al die jaren haar huis aan de BVD beschikbaar had gesteld. Op schriftelijke vragen hierover van Andrée van Es antwoordde de Minister dat de BVD niet had afgeluisterd. De rest wilde hij alleen kwijt aan de vaste Kamercommissie. Ook op vervolgvragen kreeg Van Es als enig antwoord, dat de vaste Kamercommissie zou worden ingelicht (37). Zoals gewoonlijk, wanneer deze gang van zaken wordt gehanteerd, is er van de kwestie verder niets boven tafel gekomen en is de zaak als een nachtkaaars uitgegaan.

meer bewijzen boven tafel dat ook de vredesbeweging kennelijk onder het kopje extremisten valt. De Haan verwoordt het als volgt: "Ons uitgangspunt is dat wij niet naar de vredesbeweging kijken, wij kijken wel naar groepen die zich uiten op een wijze die in strijd is met de democratische beginselen van dit land. Dat die groepjes zichzelf wellicht afficheren als deel uitmakend van de vredesbeweging, daar heb ik geen boodschap aan mevrouw, (interviewer was een vrouw) hoe zij zichzelf noemen". Wat de BVD zoal aan vijanden ziet zal dus wel alles wat 'beweegt' zijn. Alles en iedereen die wantoestanden in deze democratie en rechtsstaat aan de orde stelt valt hier onder. Van IKV tot Stop de N-bom tot Vredes Aktiekamp en Onkruid. Hoe geweldloos, basisdemocraties of sociaaldemocraties je ook bent, als je kritiek levert op het bestaande democratische bestel ben je er ook een 'potentiele' vijand van en mag je je in de belangstelling van de BVD verheugen.

Veldwerk

De middelen die de BVD daarbij gebruikt kunnen onderverdeeld worden in : burowerk en veldwerk. Onder burowerk valt het normale routinematige onderzoekswerk en informatie-inwinning. Voor een deel is dit te regelen vanaf de Kennedylaan in Den Haag. Informatie over personen is direkt opvraagbaar bij bevolkingsregisters, uit politiedossiers via de CRI e.d. Verder wordt er een uitgebreide bibliotheek bijgehouden van publikaties die door tal van groeperingen worden uitgegeven. Bewegingen zijn in kaart gebracht inclusief de belangrijkste figuren, evenals de punten waar bewegingen in elkaar overgaan. Alles wordt uiteraard keurig bijgehouden.

Het veldwerk bestaat uit informatie inwinnen bij derden zoals burens, familie, vrienden. Met deze informatie is een persoon te lokaliseren en kan men er achter komen of hij/zij problemen heeft o.i.d. Zo ontstaat een indruk van iemand. Deze informatie kan benut worden als men die persoon als kontaktpersoon wil benaderen of wil gaan gebruiken als een informant. De Haan hier over: "Wij wenden ons tot mensen in die groep van wie wij weten dat ze toch al wat wankelmoedig zijn, dat zij weliswaar lid van zo'n organisatie zijn geworden maar dat zij toch niet ten diepste overtuigd zijn, dat zij in die organisatie ook een goed belang dienen. Wij proberen dan ook niet de 'hardliners' te bewegen voor ons te gaan werken, die doen dat natuurlijk toch niet, die zeggen al bij voorbaat: Nee".

Buro- en veldwerk zal meestal in combinatie met elkaar

worden toegepast. Als men genoeg van een groep of een persoon weet kan men overgaan tot observatie of het aftappen van telefoons om meer informatie te verzamelen. Op deze manier zal waarschijnlijk al zo veel informatie los komen dat het niet nodig is over te gaan tot zwaarder veldwerk zoals het plaatsen van af luisterapparatuur of het plaatsen van een infiltrant. Wat het plaatsen van infiltranten betreft: het is vaak makkelijker een persoon uit een groep te benaderen en die te vragen informatie te leveren. Een manier die het minst arbeidsintensief is en het goedkoopst (volgens De Haan hooguit Fl 250,- per maand). Het werken met informaten is een vrij gewaagde manier om aan informatie te komen. De tot nu toe bekende pogingen om aan informatie te komen op deze manier zijn gepubliceerd in het derde nummer, jaargang 1 van AMOK. De Haan: "Het is een wijdverbreid misverstand dat de BVD zelf zou infiltreren in organisaties waarin zij geïnteresseerd is, --- Wat de BVD doet is mensen werven die een dubbelrol moeten spelen, die lid blijven van de organisatie waartoe zij behoren maar die ons dan tegelijkertijd informatie gaan verschaffen over die organisatie. Dat zijn dus geen BVD-ers, dat zijn ook geen infiltranten. Dat zijn informaten".

Kennelijk vond de 2e Kamer in 1952 dat het doen en laten van de BVD wat aan banden moest worden gelegd. Er werd een speciale vaste commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten ingesteld. De commissie is echter niet verplicht verslag uit te brengen van haar vergaderingen. Zo kon het gebeuren dat er pas in 1967 een openbaar verslag verscheen. De verslagen zijn bovendien zeer summier. Alleen de vier grootste partijen hebben zitting in de commissie t.w. PvdA, VVD, CDA en D'66. Door het geheime luchtje wat om de commissie hangt komt er niets naar buiten en zo weten alleen de voorzitters van deze partijen, de verantwoordelijke minister en de BVD zelf wat er in de commissie wordt besproken.

Noten.

- (1) Mr. L. Einthoven, Tegen de Stroom in
- (2) Confidentieel, Luchtmacht Inlichtingendienst
Het betreft een hoofdstuk over de werkwijze van Onkruit. Heel duidelijk is dat de BVD hier alle publikaties door Onkruit zelf heeft doorgenomen. Vervolgens werd het rapport hier op gebaseerd.
- (3) Will Gunnewegh en Henk Uilenbroek, Spion van het Koninkrijk.
- (4) PSP, De BVD en de Inlichtingendiensten

Literatuurlijst.

- Mr. L. Einthoven, Tegen de Stroom in, 1974
Dit boekje beschrijft het leven van Einthoven, zijn Indiase jaren, de periode als hoofdcommissaris in Rotterdam, de Nederlandse Unie, Bureau Nationale Veiligheid en tenslotte de Binnenlandse Veiligheidsdienst. Einthoven is oprichter geweest van deze diensten.
- Dr. J.M. Somer, Zij sprongen in de nacht
De Nederlandse Inlichtingendienst te Londen in de jaren 1943-1945.
Het boekje gaat enigzins in op de periode voor de oorlog en de voorgeschiedenis van de inlichtingendiensten.
- Will Gunnewegh en Henk Uilenbroek, Spion van het Koninkrijk, 1974.
De levensloop van Gunnewegh en zijn periode als Nederlands spion in het Oostblok. Het boek gaat in op hoe er met Gunnewegh omgesprongen werd nadat het onmogelijk was dit werk voort te zetten. Indertijd heeft o.a. Panorama aandacht aan deze zaak geschonken.
- PSP, De BVD en de Inlichtingendiensten, brochure 1983.
Gaaf in op de vaste kamercommissie, antecedenten- en veiligheidsonderzoeken van de BVD, De Rode Jeugd,
- NRC Handelsblad, De BVD van Binnenuit (Bij monde van zijn chef Mr. P. de Haan door Harriët Spelberg, 22 december 1984.
Over hoe de BVD werkt en niet werkt.
- Confidentieel, Luchtmacht Inlichtingendienst, 1985 brochure gestenceld.
In dit rapport een hoofdstuk geschreven door de BVD over Onkruid.
- Rudy van Meurs, De BVD, 1978
In dit boek is het Koninklijk Besluit van 5 augustus 1972 opgenomen.

Verantwoording

Het ligt voor de hand een verantwoording met een terugblik te beginnen. Terug naar het 'doorslaan' van Wood. Na eerste reacties van verbijstering, woede en herkenning kwamen vragen, waaronder akute vragen. Op het moment van zijn doorslaan had Wood toegang tot allerlei activistencirquits. Hij kon op de hoogte zijn van op handen zijnde akties. Kortom het was reëel om te veronderstellen dat ook na zijn konfessie nog mensen zijn slachtoffer zouden kunnen worden. Wat kan hij nog over wie en welke komende aktiviteiten verlinken; was een vraag. Vooral het idee dat misschien mensen gewaarschuwd moesten worden bracht een aantal mensen van rond de basisgroepenbeweging, het Vredesaktiekamp, de Vredesaktiekrant, AMOK en Afval bijeen. Op een eerste spontane bijeenkomst van wat later de rekonstruktiegroep zou worden werd afgesproken meer mensen bij de rekonstruktie te betrekken. Mensen die recentelijk en/of nauw bij Wood betrokken waren. Een dertigtal kregen een uitnodiging. Binnen een week na het doorslaan vond de eerste echte vergadering van de rekonkonstruktiegroep plaats. De eerste aktiviteiten waren gericht op het verzamelen van elkaars informatie en het daadwerkelijk waarschuwen van mensen. Dit laatste is de reden dat de eerste weken geen ruchtbaarheid is gegeven aan het bestaan van de rekonstruktiegroep.

Na nog een week kwam er tijd voor enige reflektie; het direkte waarschuwen was gebeurd. Vanuit het idee hier in ieder geval te maken te hebben met een wel heel diepgaande infiltratie en zelfs provokatie van de vredesbeweging werd het plan opgevat om inderdaad een nauwgezette rekonstruktie uit te voeren. Een ekstra reden hiertoe was het vermoeden, niet in de laatste plaats door uitlatingen van Wood zelf (!!!), van Amerikaanse betrokkenheid. Uitlatingen ondersteund door de beroemde brief van prof. Gervasi die waarschuwt voor US inlichtingenaktiviteiten in de Europese vredesbeweging. Ander bronnen gaan zelfs nog een stapje verder en veronderstellen zelfs covert action tegen en in de vredesbeweging.

Tegelijkertijd met het vaste vorm krijgen van het idee om een rekonstruktie op te zetten neemt het belang om in het geheim te werken af. Daar komt nog bij dat het lukt om in de nacht van 13 op 14 mei Wood nogmaals te ondervragen. Hierna wordt besloten om het werk van de rekonstruktiegroep voor te leggen aan het landelijk overleg van basisgroepen en om direkt daarna de pers in te lichten. Het landelijk is zowel over de 'geheime fase' als over het voornemen om een rekonstruktie te maken te spreken.

Voor het maken van die rekonstruktie, voor het dagelijkse werk, is er vanuit de hele rekonstruktiegroep de zg. onderzoeksgroep gevormd. Dze 5/6 mensen hebben gekoördineerd, verslag uitgebracht aan de rekonstruktiegroep waar ze ook verantwoording aan verschuldigd waren. Een van de belangrijkste bronnen bij het maken van de rekonstruktie

wordt gevormd door de interviews. Onmiddellijk na het doorslaan is men-
sen gevraagd om, liefst voordat men met elkaar praatte, onafhankelijk
van elkaar en puur op eigen geheugen rekonstrukties te maken. Deze
en vele andere bronnen (zie ook Bronnenoverzicht) zijn toe op vele
manieren geanalyseerd; zo zijn er data- reistijd- celtijd- lokatie-
werkgever- enz deelrekonstrukties opgesteld. We hebben enkele checks
uitgevoerd, de hulp van deskundigen ingeroepen, enz. Tot slot hebben
we ook nog om het oordeel van een gespecialiseerde psycholoog ge-
vraagd.

Bovenstaande techniese verhaal betekent niet dat het maken van de re-
konstruktie en analiese van een leiendakje gegaan is. Integendeel.
Verschillende malen waren er twijfels bij doorgaan. Twijfels bij de
kwaliteit van de beschikbare bronnen. Überhaupt twijfels bij het nut
van een rekonstruktie.

Diepe verdeeldheid, tot afhaken aan toe, binnen de rekonstruktiegroep
als verlengde van verschillende posities die mensen in de beweging
en mede daardoor ten opzichte van Wood hadden. Deze verdeeldheid leid-
de meermalen tot de vraag of je als beweging zo'n klus als een rekon-
struktie wel aankan.

Twijfels rezen ook bij de soms giganties lijkende hoeveelheid werk,
zeker afgezet tegen het te verwachten resultaat.

Hoewel iedereen redelijk tevreden is over de 'geheime fase' als werk-
methode aan het begin; en ook de veiligheid daarna (zo zijn bijvoor-
beeld alle persoonlijke rekonstrukties van namen ontdaan en gekodeerd)
blijkt deze fase op zich toch ook een probleem, een ernstig probleem
te veroorzaken.

Doordat er in het begin in het geheim gewerkt is is door koöptatie
bepaald wie in de groep kwam. Enerzijds leidde dit tot het onder ge-
heimhouding benaderen van kandidaatleden, anderzijds bleven de uit
te nodigen mensen te veel in bekende kringen. Hoewel zeer oprecht ge-
probeerd werd mensen juist uit zoveel mogelijk verschillende positie
ten opzicht van Wood te vragen (het was zelfs een soort criterium)
moet nu erkent worden dat hier gefaald is. Sommige mensen werden door
geheimhouding afgeschrikt, anderen werden onvoldoende gevraagd. Dit
laatste geldt zeker voor verschillende mensen uit het Vredesaktiekamp.
Tot het eind toe heeft dit, te laat onderkende, falen van de rekon-
struktiegroep tot, terechte, kritieken geleid. We moeten hier zelfs
stellen dat door deze gang van zaken er nu slechts 'N en niet DE re-
konstruktie gemaakt is. Overigens is het de vraag of ook onder betere
omstandigheden DE rekonstruktie te leveren zou zijn, maar dit doet
niets af aan de kritiek.

Naarmate de tijd vordere raakten mensen minder bij het onderzoek be-
trokken, soms werd het spoor een beetje duister. Langzamerhand bleek
namelijk dat we over slechts zeer weinig feiten beschikten die werke-
lijk onafhankelijk van Wood verkregen waren. Ontzettend veel was op
de een of andere manier op Wood als bron te herleiden. Om een voor-
beeld te geven: Als Wood iemand een Brits paspoort laat zien betekent
dit nog niet dat het echt is. Helaas haakten nogal wat rekonstruktie-
leden af.

Een faktior die hierin meespeelde is de verschillende beoordelingen
die mensen maakten van Wood juist doordat ze hem vanuit een verschil-
lende positie kenden. Zijn invloed is enorm geweest. Nog steeds tot
op de dag van vandaag zijn er mensen die tot op zekere hoogte geloven

dat Wood sinds zijn konfessie 'clean' is. Er bestaat zelfs een solidariteitskomitee: Het John Wood Komitee.

Tot slot werde twijfels ook gevoed door het gevoel dat het ons niet zou gaan lukken om al die aanwijzingen richting Amerikaanse betrokkenheid in bewijzen om te zetten.

Dat het maken van zo'n rekonstruktie buiten iedere twijfel staat merke je als plotseling blijkt dat Wood opnieuw een slachtoffer maakt. In België verdwijnt indirekt op Woods aanwijzing Rudi Daems onschuldig in de cel: hij zou samen met Wood de obussen op Florennes gejat hebben.

Direkt na dit bericht leggen we kontakten met Belgiese anti-militaristen en spelen informatie door. Uiteindelijk heeft Rudi toch nog ruim twee maanden in voorarrest gezeten en is losgelaten wegen 'twijfel aan schuld' wat zoveel betekent als onvoorwaardelijk en geen schadeloosstelling.

Naast deze twijfels en zekerheden is bij het maken van de rekonstruktie een analiese de dominerende rode draad gevormd door de 'verplichting' aan de beweging om het geval Wood te dokumenteren. Door toeval- lige omstandigheden zijn wij dat deze keer geworden.

mei 85

Chronologie

De nu volgende chronologie is gebaseerd op vele, in kwaliteit bovendien verschillende, bronnen. Zie voor een indruk het bronnenoverzicht. Onnauwkeurigheden sluipen in deze chronologie door inkompleetheid, doordat sommige gegevens (in)direkt van Wood afkomstig zijn en doordat verschillende bronnen zichzelf of elkaar tegen lijken te spreken. Met een zekere reserve drukken we hem hier toch af.

- 29-09-41 Wood wordt geboren in Gillingham in het distrikt Chatham in Kent. Moeder: Gardiner (Deens); vader: Frank Wood
- 59 Studie op California State University: Fysiological Scientology
- 08-61 Seminar Berkely University, California. Onderwerp: Functions of security and intelligence agencies
- 09-61 Vablin Farr werft hem voor de NSA
- 61/62 NSA-opleiding op het training establishment te Canoga Park, ten noorden van Los Angeles
- 10-10-62 Enlistment US Army in Los Angeles
- 14-10-62 Transfer naar Fort Bragg
- 03-02-63 Overplaatsing naar Fort Wayne (Indiana)
- 06-05-64 Overplaatsing naar 3rd Field Hospital, Magsaw Kazerne (BRD)
- 10-07-64 Tijdelijke plaatsing bij RAF Caltishall voor heli/para training
- 24-08-64 Overplaatsing naar het US General Military Hospital in Sadro Woolley (Washington) als gevolg van verwondingen opgelopen tijdens de dienstuitoefening
- 03-10-65 Ontslagen op mediese gronden; helikopterongeluk
- 66 Inlichtingenwerk bij Boeing Aircraft Corporation, Seattle
- 66 Hij solliciteert bij Canadian Coast Guard, Prince Rupert, British Columbia; wordt als olieman aangenomen
- 66/67 Hij woont in San Francisco
- 67 Infiltreert in wapensmokkel op de US military establishment in Gelsenkirchen (BRD). 14 Amerikaanse militairen en 6 West-Duitse burgers worden gearresteerd en vervolgd
- 16-10-67 Hij wordt in Stockholm veroordeeld tot 6 maanden wegens diefstallen; wordt uitgewezen en mag Zweden niet meer in
- 68 Doet burowerk; in hoofdzaak evaluaties van zijn veldwerk in Europa. Duikt o.a. op in Amsterdam en Londen
- 69 Hij is busschauffeur op de lijndienst Seattle-Vancouver; wordt gearresteerd wegens drugssmokkel: vonnis: vier maanden
- 69 Hij infiltreert in US-deserteurs-kringen; met name de routes US-Canada en BRD-Zweden
- 70 Infiltratie in de US vredesbeweging in verband met sabotage
- Hij is betrokken bij onderzoek op Kent State; Redgrave-Mailer-affaire.
- 70 Hij werkt bij Magic bus
- 70 Opnieuw gearresteerd voor drugssmokkel op de lijn Seattle-Vancouver: acht maanden

- 70/75 Veel analiese werk in de US
- 26-11-71 Gepakt in Brussel wegens valse aangifte van verlies van Traveller cheques
 - 72 In Canada voor de derde keer gearresteert wegens drugssmokkel; hierop vertrekt hij naar Amsterdam
- 02-01-72 In Frankfurt valse aangifte van diefstal van Traveller cheques
- 02-07-72 Seattle: autodiefstal/fraude/inbreuk op registratiewet
- 16-10-72 Veroordeling in Engeland wegens 22 gevallen van zware geweldpleging/aanranding/inbraak
- 01-02-73 Brussel 4 maanden cel wegens flessetrekkerij/oplichting/doorrijden na aanrijding
 - 02-73 Brussel 14 maanden cel wegens drugshandel/valsheid in geschrifte. Van deze straf heeft hij er vier uitgezeten
- 73/74 Canada 8 maanden wegens drugshandel/valsheid in geschrifte
 - 74 Poging tot autodiefstal in Spanje - betrapt
 - 74?75 Malaga arrestatie terwijl hij voor magic bus werkt; maakt deal met DEA in ruil voor vrijlating
- 16-11-74 Malaga: autodiefstal/valse verblijfsvergunning
 - 75 Door werk van Wood wordt de Frakovitch bende opgepakt.
- 03-02-75 Interpol maakt strafblad van Wood op
 - 76 Gezien in Amsterdam en Engeland, maakt deal waarna hij in IRA infiltreert. Leert in Innishfree zijn Deense vrouw kennen
 - 77 Zweden 6 maanden cel wegens diefstal met geweld; mag Zweden niet meer in
- 05-77 Wordt teruggeroepen naar de US voor re-training en re-assignment en wordt DEA agent. Laat baard staan en haar groeien en gaat eind 77 of in 78 naar Europa
 - 78 Infiltreert in de drugscene via werk op de magic bus routes: Amsterdam-Parijs/Athene/Kopenhagen. Wordt betaald door de NSA via de US-ambassade in Den Haag/Athene en de Consul in Frankfurt
 - 78 Belandt in Spaanse cel wegens drugssmokkel; zou hiervoor bij de NSA ontslagen zijn werkt verder voor DEA Special Branche, onder andere IRA drug smokkel.
 - 78 Via kraakpand in Brixton komt hij bij een groep terecht waar hij een wapendepot vindt
- 02-10-78 Wordt vanuit Amsterdam overgeplaatst naar eerst Heidelberg en daarna naar Catania op Sicilië. In deze operatie rolde hij een heroine lijn op die liep vanaf Turkije via US Navy installaties in Griekeland en via Sigonella op Sicilië naar Catania
 - 06-79 Wordt uit aktieve dienst teruggetrokken wegens hasjsmokkel; krijgt tot 82 alleen maar routine opdrachten.
- 01-80 Wood wordt veroordeeld tot 3 jaar 2 maanden. Tijdens zijn gevangenschap worden er twee aanslagen op hem gepleegd
 - 81 Gewerkt in de Britse en West-Duitse vredesbeweging. In Engeland als SWAT lid
- 01-03-81 Naar Greenham Common; hier was aanvankelijk een gemengd kamp
 - 82 Werkt in Europese vredesbewegingen
 - 82 Zit in BRD cel wegens autodiefstal
 - 82 Infiltreert in NCWPA
- 01-04-83 Ene P-Willeke spreekt met Wood tijdens demo van vredesgroep
- 03-09-83 Vredesaktiekamp in Woensdrecht wordt opgericht; in diezelfde maand wordt Blackburn op de US ambassade in Den Haag geposteerd
- 11-83 In Greenham

- 11-83 In cel in Brussel
- 11-83 Hij wordt teruggetrokken voor nieuwe opdracht: infiltreren in Nederlandse vredesbeweging en terroristen met USSR-kontakten opsporen. Wordt formeel over de BRD-NL grens gezet en duikt op in Amsterdam bij Stop de N-bom
- 29-11-83 Wordt opnieuw teruggetrokken
- 30-11-83 Wordt weer in het veld gezet
- 03-12-83 koopt kaartje van Kopenhagen naar Fort William; betreft een reservering voor de trein die die dag om 21.10 uit Kopenhagen vertrekt
- 04-12-83 Arriveert ziek op het VAK/begint met hongerstakingsactie
- 23-12-83 Knipt in het hek
- 24-12-83 houdt kollektie voor zichzelf op kertsboomplantdag/hij krijgt geld van het VAK
- 01-84 Enkele grotere bedragen worden naar VAK overgemaakt; Wood beweert later dat dit van de BVD afkomstig is.
- 01-84 Verkent de basis, wordt al populair
- 10-01-84 Duikt op op het stedelijk overleg van basisgroepen in Amsterdam: I'm an activist, not a pacifist
- 02-84 Meldt zich bij de US ambassade en wordt doorgestuurd naar de BVD
- 11-02-84 Bezettingsactie van een mast lukt door toedoen van Wood
- 13-02-84 Cruise proefvlucht boven Canada
- 13-02-84 Hij heeft een stempel in zijn paspoort nodig, wordt geregeld via politie/stadhuys Hoogerheide
- 13-02-84 Gesprek met Blackburn: een zg situation report
- 18-02-84 Aktie in Woensdrecht lekt uit/Wood leverde walkietalkies
- 02-84 Wood vraagt op het VAK naar technieken om rookbommen met magnesium te maken
- 03-84 Wood merkt dat een aantal aktievoerders zich wat afstandelijker naar hem toe gaan gedragen
- 06-03-84 KMar konstateert dat hij geen verblijfsvergunning heeft
- 07-03-84 hij meldt zich bij de vreemdelingenpolitie in Hoogerheide
- 08-03-84 Hij krijgt een stempel in zijn paspoort
- 03-84 Hij verbrandt zijn Canadese paspoort uit protest tegen de cruise testvluchten; daarna verhoord door de KMar in Roosendaal
- 22-03-84 Tochtje naar Amsterdam
- 23-03-84 Terug in Woensdrecht
- 27-03-84 Tochtje naar Florennes
- 03-84 In Leuven roept hij op tot hardere akties
- 03-84 InBelgie bezoekt hij een bijeenkomst van rakettenvergif
- 29-03-84 Diefstal van obussen van de basis in Florennes
- 01-04-84 Een aktivist ziet de granaten in de caravan van Wood
- 02-04-84 Wood wil itt de verwachting niet met voorbereidingsgroep de basis op
- 03-04-84 Wantrouwen stijgt; iemand hoort over de granaten; 7 mensen zien ze
- 04-04-84 Wood weg van het VAK
- 05-04-84 Wood weg van het VAK
- 07-04-84 Volkel aktie; Wood was niet op de hoogte gebracht van de verplaatsing van de aktie
- 09-04-84 Onder andere Wood wordt door Folkert Jensma geïnterviewt daarbij laat Wood de granten zien
- 11-04-84 Obussen ontdekt lengs Belgiese rijksweg

- 11-04-84 Rudi Daems wordt in Leuven gearresteerd; huiszoeking bij zijn ouders
- 12-04-84 Rudi wordt weer vrijgelaten
- 18-04-84 CIA eist diefstal granaten op in de pers
- 18-04-84 Oerskommunikee van de Radikale kriminologen in Leuven
- 18-04-84 Granaten op het VAK begraven
- 18-04-84 DE KONFESSIE
- 18-04-84 Een tweede Belg moet naar buro voor ondervraging
- 19-04-84 Vergadering in het kamp; pers erbij; de test
- 20-04-84 Wood reist af naar Amsterdam volgt ook hier konfrontatie met activisten; Wood vertrekt
- 21-04-84 02.00 Toine van Corven zet nieuws op ANP telex
10.10 Het nieuws verschijnt op het ANP net
Volkskrant en Trouw hebben de onthulling
Wood zou rondzwerven in trein en ontmoeting met inlichtingen-agent Lemmon hebben
- 22-04-84 10.30 Wood belt Toine van Corven
VAK geeft de granaten aan de politie
22.00 Tweede interview van Toine van Corven met Wood. Deze heeft met een vriendin afgesproken dat hij binnen een maand kontaktopneemt, zo niet dan moet zijn naar de politie
- 23-04-84 02.00 Toine van Corven rijdt Wood naar Antwerpen
- 24-04-84 01.40 Toine van Corven zet bericht op ANP telx
Telegraaf komt met Cowboy verhaal
- 25-04-84 AD noemt als eerste naast Gardiner de naam Wood
Interpol zit op de munitie
- 26-04-84 Vragen in de tweede kamer
De Waarheid noemt het Gervasi rapport
- 03-05-84 Het VAK eist dat de politie een onderzoek naar Wood instelt
Rietkerk informeert de vaste kamerkommissie
- 04-05-84 Volkskrantmeldt dat Wood geen agent maar crimineel is
VAK vindt politie-onderzoek veel te traag
- 07-05-84 Wood stuurt een telegram naar die vriendin ne meldt zijn terugkomst
- 08-04-84 Vragen in het Belgiese parlement
- 10-05-84 Hotelrekening op naam Wood over de dagen 9 en 10 mei 84 van Hotel Hostal Portugal in Alicante
- 14-05-84 Direkt na terugkomst van Wood in Nederland spreekt de rekonstruktiegroep met hem
- 15-05-84 Wood verlaat tot tweemaal toe overdag zijn onderduikadres
- 16-05-84 00.30 Toine van Corven belt Wood en zegt hem dat er nu een opsporingsbevel tegen hem ligt
Wood voert lang (41 tikken) telefoongesprek
Wood wil verhaal aan de pers verkopen
Rietkerk kondigt debat over de zaak aan
20.45 Wood gaat naar de film
23.00 Wood voert weer een telefoongesprek
- 17-05-84 Telegraaf suggereert dat Wood voor het Oostblok werkt
17.45 Wood zegt dat hij weg moet
19.15 Vertrekt per auto naar Assen
19.45 Komt aan in Assen...en verdwijnt
- 18-05-84 AD meldt dat Wood erkent de granaten gestolen te hebben en wood herroept in deze krant zijn NSA verhaal
- 20-05-84 Perskonferentie rekonstruktiegroep over Wood
- 22-05-84 Wood belt vanuit het Hinchinboot Hospital in Huntingdon (GB)

- en meldt dat hij zich vanaf Oostende niets kan herinneren
- 23-04-84 Wood belt opnieuw en meldt dat hij terugkomt naar Nederland
- 26-05-84 Wood belt opnieuw maar nu vanuit een psychiatrisch ziekenhuis in Lincoln (GB). Dit is gecheckt; hij is hier teruggebeld
- 27-05-84 Post van Wood uit Lincoln
- 30-05-84 Opnieuw post van Wood met poststempel van Lincoln
- 05-06-84 Idem
- 07-06-84 AD meldt opname van Wood in ziekenhuis in Lincoln. In Huntingdon zou Wood door Britse geheime dienst ondervraagd zijn
- 09-06-84 AD meldt dat Wood weer in Nederland is
- Arrestatie Wood
- 12-06-84 NRC meldt dat Wood gezocht wordt voor invoer munitie en verduistering van een auto. Wood bekent dat hij "beschikte" over granaten en voor de BVD werkte
- 13-06-84 Wood komt via Den Haag in Woensdrechtse cel
- 14-06-84 Rechter D'Apremont-Linden verklaart dat België waarschijnlijk om uitlevering gaat vragen
- Wood zegt tegen zijn advocaat in opdracht van de US te handelen
- VAK eist berechting in Nederland
- 15-06-84 België vraagt uitlevering
- Openbaar ministerie te Breda wil uitleveren
- 18-06-84 Wood in beroep tegen uitlevering
- 19-06-84 Wood overgebracht naar een cel in Etten-Leur
- 27-06-84 ME ontruimt VAK in Woensdrecht
- 23-07-84 Raadkamer Brabantse rechtbank bekijkt uitleveringsverzoek
- 24-07-84 Wood op politiebureau in Etten-Leur
- 25-07-84 Een sociaal werker meldt dat Wood er van uit gaat dat een vredesgroep voor zijn vrijlating gaat pleiten
- 26-07-84 Wood bezocht door reklassering; kranten staan te dringen voor een interview in de cel
- 29-07-84 Wood wordt door gevangenisbewaarder ondervraagd
- 31-07-84 De Britse consul uit Amsterdam bezoekt Wood (di routine)
- 01-08-84 Ziekenhuis in Lincoln wordt gecheckt zonder resultaat
- 02-08-84 Arrondissementsrechtbank van Breda vindt uitlevering toelaatbaar; Wood mag binnen 14 dagen weg
- 03-08-84 Wood stuurt AMOK een brief
- 08-08-84 Wood wil in hoger beroep; hij wil perse hier berecht worden
- 16-04-84 Een advocaat meldt dat er drie Belgen vastzitten in verband met de granaten kwestie
- 21-04-84 VAK wil proces tegen de staat in verband met de infiltratie
- 06-09-84 Wood krijgt van twee mensen bezoek in de cel
- 06-09-84 Wood stuurt opnieuw brief naar AMOK met daarin adressen en een analyse
- 10-09-84 Rekonstruktiegroep bezoekt hem in de cel
- 11-09-84 Van der Spek wordt beantwoord door de minister
- 11-09-84 De rekonstruktiegroep stuurt brief met verzoek om hulp naar Philip Agee
- 14-09-84 Wood begint hongerstaking
- 28-09-84 De Stem meldt dat Wood op 3 oktober in Nederland verhoord zal worden
- 01-10-84 Tweede bezoek rekonstruktiegroep aan Wood
- 03-10-84 Voorlopig getuigenverhoor Wood
- 05-10-84 Wood wordt overgebracht naar het penitentiair ziekenhuis in Scheveningen
- Lankhorst wil opheldering in het parlement

- 11-10-84 Wood stopt hongerstaking
- 16-10-84 Hoge Raad hoort Wood
- 20-10-84 Wood stuurt opnieuw een brief naar AMOK
- 23-10-84 Wood mag uitgeleverd worden
- 25-10-84 Wood kondigt een proces van hemzelf tegen de BVD aan
- 31-10-84 De Korte van Hemel besluit tot uitlevering
- 10-84 Aan een kontakt schrijft hij dat hij in 1974 ontslagen is als inlichtingenagent en nu nog klusjes doet
- 08-11-84 Tweede brief van ons naar Agee
- 12-11-84 In telefoongesprek vraag Agee om meer info
- 13-11-84 Wood uitgeleverd
- 17-11-84 Rudi Daems wordt opnieuw gearresteerd
- 05-12-84 Rietkerk antwoordt Lankhorst
- 13-12-84 Steuncomite voor Rudi geeft perskonferentie in Brussel
- 06-01-85 Rekonstruktiegroep heeft gesprek met Agee; algemene konklusie Wood is een 'walk-in' en ietwat getikt
- 08-01-85 Aan een kontakt schrijft Wood dat Rudi vrijuit gaat en verder vraag hij om geld. Wood stelt dat de BVD Rudi's naam genoemd heeft
- 14-01-85 Proces tegen Wood en Daems start
- 15-01-85 Daems vrij
- 21-01-85 Persverklaring Steunkomitee Rudi Daems
- Proces wordt uitgesteld om de bewaking van Florennes als getuigen op te kunnen roepen
- 18-02-85 Vrijspraak Rudi Daems; Woon krijgt 18 maanden
- 26-03-85 Zaak komt voor Hoger Gerechtshof in Luik
- 16-03-85 Vrijspraak Rudi Daems wordt bevestigd; Wood krijgt strafvermindering tot 12 maanden en aftrek van voorarrest
- 20-05-85 Door de ter gelegenheid van het Pausbezoek afgekondigde amnestieregeling komt Wood op 20-05-85 vrij.

Bronnenoverzicht

Een veelheid van bronnen is bij het Gardiner/Wood onderzoek geraadpleegd. Een echt systematis bronnenonderzoek heeft niet kunnen plaatsvinden, enerzijds niet omdat daar ons de middelen toe ontbreken (geld en tijd bijvoorbeeld) anderzijds omdat wij er voor kiezen om bepaalde praktijken niet toe te passen.

De bronnen die wel gebruikt zijn laten een aantal vragen onbeantwoord, met name het spitwerk naar de Amerikaanse konnektie leed hier onder. Verder spreken bronnen elkaar gedeeltelijk tegen of sluiten elkaar uit, bovendien zijn sommige bronnen (in)direkt op Wood te herleiden. Voorbeeld bij dit laatste mag zijn dat we van sommige door Wood verstrekte officiële dokumenten kunnen aantonen dat het vervalsingen zijn, terwijl we van andere kunnen bewijzen dat ze echt zijn....

INTERVIEWS

- Een veertigtal mensen uit de beweging (VAK, basisgroepen, e.d.) is gevraagd om zelf een zo nauwgezet mogelijke rekonstruktie van Wood te maken, vervolgens is een deel van deze mensen systematies geïnterviewd.
- Enkele mensen waarvan we konden aannemen dat ze kennis van Wood zijn/waren zijn geïnterviewd.
- Wood zelf is diverse malen, op het kamp, in Amsterdam, op zijn onderduikadres, in de cel geïnterviewd.

KRANTEN E.D.

- Meer dan dertig binnen- en buitenlandse dag- week- en opiniebladen zijn systematies geknipt en geanalyseerd op hun Wood berichtgeving.

OVERHEID

- Alle officiële verklaringen en parlamentsstukken uit Nederland en België; alsmede de papierwinkel rond de rechtsgang in beide landen.

DOKUMENTEN

- Woods geboortebewijs, staat van dienst in het US leger, zijn Interpoldossier e.d. zijn ingezien.

DESKUNDIGEN

- In binnen- en buitenland zijn diverse deskundigen op inlichtingen en under cover technieken geraadpleegd.

CHECKS

- Door enkele journalisten en door ons zelf zijn diverse checks uitgevoerd op het door of via Wood bekendgewordene.